

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення сесії сільської ради
від 18.06.2026 року №2616

Замовник: КАМ'ЯНСЬКА СІЛЬСЬКА РАДА БЕРЕГІВСЬКОГО РАЙОНУ
ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ

ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ ПРОЄКТУ ДОКУМЕНТА
ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

«МІСЦЕВИЙ ПЛАН УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ КАМ'ЯНСЬКОЇ
СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ (СІЛЬСЬКОЇ РАДИ)
БЕРЕГІВСЬКОГО РАЙОНУ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ ДО 2034 РОКУ»

ЗМІСТ

1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЙОГО ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ	4
2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗНІ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО («НУЛЬОВА АЛЬТЕРНАТИВА»).....	5
2.1. Загальна характеристика поточного стану довкілля	6
2.1.1. Характеристика атмосферного повітря, клімат	6
2.1.2. Характеристика водних ресурсів.....	8
2.1.3. Характеристика земельних ресурсів, ґрунтів та надр.....	9
2.1.4. Управління відходами.....	9
2.1.5. Характеристика флори, фауни, біорізноманіття, природно-заповідного фонду, ландшафтів та природних територій.....	12
2.1.6. Демографія, аналіз захворюваності та умови життєдіяльності	13
2.1.7. Матеріальні активи та об'єкти культурної спадщини	14
2.2. Прогнозні зміни стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, якщо документ державного планування не буде затверджено («нульова альтернатива»)	14
2.3. SWOT-аналіз слабких та сильних сторін проєкту ДДП відносно впливу на довкілля... ..	14
3. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)	18
3.1. Атмосферне повітря	18
3.2. Водні ресурси	18
3.3. Земельні ресурси, ґрунти та надра.....	20
3.4. Флора, фауна, біорізноманіття, об'єкти природно-заповідного фонду, ландшафти, природні території та об'єкти	22
3.5. Матеріальні активи та об'єкти культурної спадщини.....	23
3.6. Безпека життєдіяльності населення на його здоров'я.....	23
3.7. Оцінка ймовірного впливу на довкілля при реалізації завдань проєкту ДДП	24
3.9. Ймовірний вплив реалізації документа державного планування на клімат	26
4. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)	28
5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ	29
6. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ	30
7. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ	37
8. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ.....	39
8.1. Опис здійснення стратегічної екологічної оцінки.....	39

9. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ	41
9.1. Пропонована Звітом СЕО програма моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля	41
10. ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ.....	44
11. РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ ІНФОРМАЦІЇ.....	45
ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА.....	46

1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЙОГО ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Місцевий план управління відходами Кам'янської сільської територіальної громади (сільської ради) Берегівського району Закарпатської області до 2034 року (далі – МПУВ) є документом державного планування місцевого рівня та відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» і підлягає проведенню стратегічної екологічної оцінки (далі – СЕО).

Стратегічна екологічна оцінка (СЕО) виконується в обсягах визначених статтею 11 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку». Першим завданням СЕО є визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки та ключових екологічних проблем. В ході проведення СЕО мають бути оцінені ймовірні наслідки реалізації документа державного планування МПУВ, зокрема, мають бути оцінені наслідки для таких компонентів довкілля: ґрунти, атмосферне повітря, водні ресурси, стан фауни, флори, біорізноманіття, кліматичні фактори, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я.

МПУВ розробляється на виконання вимог Закону України «Про управління відходами» та Порядку розроблення, погодження та затвердження місцевих планів управління відходами, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 05 вересня 2023 р. №947, з урахуванням Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 № 820- р., Національного плану управління відходами до 2033 року (далі – НПУВ), зокрема буде оцінено наслідки для таких компонентів довкілля: ґрунти, атмосферне повітря, водні ресурси, стан фауни, флори, біорізноманіття, кліматичні фактори, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, та відповідно до Методичних рекомендацій з розроблення місцевих планів управління відходами, затверджених наказом Міндовкілля від 15.03.2024 № 288.

МПУВ Кам'янської СТГ розроблений на виконання вимог Закону України «Про управління відходами» та гармонізований із цілями Регіонального плану управління відходами Закарпатської області (далі - РПУВ) до 2034 року затвердженого розпорядженням голови Закарпатської ОДА – начальником ОВА від 23.06.2025 року №424. План визначає довгострокову стратегію переходу від системи захоронення до сталої системи, заснованої на ієрархії управління відходами. МПУВ узгоджується із Стратегією розвитку Кам'янської сільської об'єднаної територіальної громади Закарпатської області на період з 2020 по 2027 роки та Плану заходів з реалізації Стратегії на період до 2027 року, затвердженої рішенням Кам'янської сільської ради від 09 жовтня 2025 року № 2390.

МПУВ Кам'янської сільської територіальної громади є ключовим стратегічним документом, розробленим для забезпечення комплексного, ефективного та екологічно безпечного поводження з відходами на території громади. Його головною метою є створення сучасної системи управління відходами, яка відповідає національним та європейським стандартам, а також сприяє впровадженню принципів циклічної економіки. Даний план включає в себе завдання щодо стратегій збору та управління відходами з метою зменшення негативного впливу на навколишнє середовище та здоров'я населення громади.

Ключові цілі МПУВ Кам'янської СТГ до 2034 року:

- Ціль Ц1 (Охоплення послугою): Забезпечити охоплення послугою з управління побутовими відходами 95% населення громади до 2034 року (відповідає стратегічному завданню РПУВ щодо мінімізації стихійних звалищ).
- Ціль Ц2/Ц3 (Рециклінг): Досягти цільового показника підготовки до повторного використання та рециклінгу побутових відходів на рівні 23% від загальної маси утворених відходів. (показник адаптовано до цільових значень Етапу 3 РПУВ Закарпатської області).
- Ціль Ц4 (Біовідходи): Забезпечити оброблення біовідходів (компостування) на рівні 10-15%. (Цільовий показник РПУВ - Зменшення захоронення біовідходів до 2030 року на 10 відсотків обсягу біовідходів, які утворюються у складі побутових відходів, та до 2033 року зменшення до 15 відсотків захоронення біовідходів)
- Ціль Ц5 (Видалення): Зменшити обсяги захоронення побутових відходів до 70-77% від

загальної маси утворених відходів.

Чітка організація у сфері управління відходами дасть можливість здійснення ефективного функціонування системи управління відходами в громаді, яка забезпечить мінімізацію навантаження на довкілля.

Термін реалізації МПУВ Кам'янської СТГ до 2034 року.

В рамках процедури СЕО були здійснені наступні кроки:

1) Складено Заяву про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки проекту МПУВ (надалі – Заява) та опубліковано на офіційному веб-сайті Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України/Екосистема/е-СЕО від 03.11.2025 за №03-11-17448-25.

2) Під час проведення громадського обговорення та консультацій щодо Заяви отримано лист Департаменту екології та природних ресурсів Закарпатської ОДА від 05.11.2025 №02.01-04/1284 та лист Департаменту охорони здоров'я від 07.11.2025 за №70/06-3/6 щодо рекомендацій розгляду та врахування в Звіті про СЕО певних доповнень.

3) Протягом громадського обговорення Заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки звернень, зауважень та пропозицій від громадськості не надходило.

Методичні підходи при здійсненні СЕО.

Проект МПУВ Кам'янської сільської ради розроблений у повній відповідності до ієрархії управління відходами, визначеної Законом України «Про управління відходами».

Проект МПУВ є інтегрованою частиною державної політики і відповідає положенням:

- Національного плану управління відходами до 2033 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2024 року №1353-р щодо досягнення цільових показників рециклінгу, оброблення біовідходів та зниження обсягів захоронення.
- Регіонального плану управління відходами Закарпатської області (далі - РПУВ) до 2034 року затвердженого розпорядженням голови Закарпатської ОДА – начальником ОВА від 23.06.2025 року №424, зокрема, шляхом інтеграції у територіальну модель управління відходами Березівського кластера для оброблення та видалення залишкових відходів.
- Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» в частині мінімізації негативного впливу на довкілля та здоров'я населення.

2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗНІ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО («НУЛЬОВА АЛЬТЕРНАТИВА»)

Кам'янська сільська об'єднана територіальна громада утворена 22 грудня 2019 року в рамках адміністративно-територіальної реформи в Україні. Адміністративний центр громади - село Кам'янське. До складу громади увійшло вісім населених пунктів: с. Кам'янське, с. Богаревиця, с. Воловиця, с. Хмільник, с. Арданово, с. Дунковиця, с. Мідяниця, с. Сільце. Площа громади - 72,58 кв. км. та складає 4,8 % площі Берегівського району, 0,56 % - площі Закарпатської області.

2.1. Загальна характеристика поточного стану довкілля

Кам'янська територіальна громада межує на заході з Великоберезькою територіальною громадою, на сході — з Іршавською територіальною громадою, півночі — Мукачівською територіальною громадою та на півдні з Зарічанською, Вилицькою та Виноградівською територіальними громадами, що створює значний логістичний потенціал, який може бути використаний у сфері управління відходами. Клімат Кам'янської громади, відповідно до його географічного положення є помірно-континентальним.

2.1.1. Характеристика атмосферного повітря, клімат

Кам'янська територіальна громада розташована у південно-західній частині Закарпатської області. Клімат громади є помірно-континентальним. Насичені вологою повітряні маси переносяться західними і південно – західними вітрами, які переважають протягом року. У громаді добре виражені пори року із певними ознаками вітрового режиму, ходу температури, кількості опадів, хмарності, умовами для сільськогосподарських робіт. Достатність годин сонячного тепла, відсутність різкого перепаду температур повітря, а також невелика річна амплітуда температур, відсутність сильних вітрів протягом року сприяють вирощуванню різних сільськогосподарських культур та використання території громади як зони відпочинку. Територія громади знаходиться в зоні Карпатських гір, що зумовлює складну геологічну будову. Гідрологічна мережа представлена численними гірськими річками та потічками, що є притоками річки Уж. Ці водні об'єкти вимагають особливої уваги, оскільки ризик їх забруднення відходами в умовах відсутності належного управління є дуже високим.

На території Кам'янської СТГ відсутні значні джерела забруднення атмосферного повітря. Економіка громади має аграрно-промислове спрямування.

На території Кам'янської СТГ інші об'єкти переробної промисловості відсутні.

Згідно динаміки викидів забруднюючих речовин до атмосферного повітря на території Закарпатської області присутня тенденція до зменшення обсягу викидів забруднюючих речовин (рисунок 1). Протягом 2021 року відбулося незначне зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення. Обсяги забруднюючих речовин, які надійшли у повітряний басейн у 2021 році від стаціонарних джерел забруднення, за даними Головного управління статистики, зменшились в порівнянні з 2020 роком на 15 % і складають 2,8, тис.тонн проти 3,3 тис.тонн у 2020 році. Із загальної кількості викидів забруднюючих речовин 29 % складають речовини, що належать до парникових газів, зокрема, метан. Крім того, 0,2 млн.т становлять обсяги викидів діоксиду вуглецю.

На жаль, зміни в підходах до розрахунків статистики не дають можливості простежити наступні зміни в 2021–2025 рр.. Однак, можна говорити про те, що якість повітря Берегівського району, куди входить Кам'янська громада, краща, ніж по області в цілому.

Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення у регіоні по окремим населеним пунктам, тис. т. за 2021 рік

Всього по області:	2,8
Берегівський	0,1
Мукачівський	1,2
Рахівський	0,0
Тячівський	0,1
Ужгородський	0,4
Хустський	1,0

Джерело: доповідь про стан навколишнього природного середовища ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ за 2022 рік.

На території громади відсутні пости громадського моніторингу якості атмосферного повітря. Найближчі пости розміщені в сусідній Мукачівській громаді. Забруднюючі частинки, за якими ведуться спостереження – дрібнодисперсний пил фракції 2,5 мікрона (PM_{2,5}), в місті Мукачево станом на 11:00, 27 жовтня 2025 року дорівнює 17 – це добрий рівень забруднення атмосферного повітря, який має мінімальний вплив на здоров'я людей.

Серед підприємств, які здійснюють найбільші викиди в атмосферне повітря в регіоні залишаються АТ «Закарпатгаз» та магістральні газопроводи Закарпатського лінійного виробничого управління, частка викидів від яких в загальному обсязі складає 68,1% або 2,3 тис.тонн (56,2% - підприємства Закарпатського лінійного виробничого управління та 11,9% - АТ «Закарпатгаз»). Отже, зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря залежить саме від цих підприємств, конкретніше від кількості об'ємів перекачаного цими підприємствами газу та профілактичними ремонтними роботами на компресорних станціях.

Аналіз матеріалів спостережень за вмістом забруднювальних речовин в атмосферному повітрі протягом 2020 року показує, що пріоритетними забруднювачами атмосферного повітря міста Ужгорода залишаються формальдегід, діоксид азоту, оксид азоту (II), пил та оксид вуглецю (II). В зв'язку із прикордонним розташуванням Закарпатської області та великою кількістю транзитного транспорту, реальна оцінка впливу транскордонного перекиду та викидів автотранспорту на стан забруднення атмосферного повітря може бути зроблена тільки після встановлення фонового сільського та транспортно орієнтованого постів спостережень за забрудненням атмосферного повітря на території області.

В зв'язку з тим, що регулярні вимірювання на території Закарпатської області, крім міста Ужгорода, не проводились, реальна ситуація територіального розподілу стану забруднення атмосферного повітря не вивчена.

Як висновок, можна сказати, що на території Кам'янської СТГ відсутні значні стаціонарні джерела забруднення атмосферного повітря, оскільки економіка громади має аграрно-промислове спрямування без великих переробних об'єктів. Розглянувши дані, наведені в Регіональній доповіді про стан НПС в Закарпатській області за 2021 рік, можна сказати, що по Закарпатській області спостерігається тенденція до зменшення обсягу викидів від стаціонарних джерел (з 3,3 тис. т у 2020 році до 2,8 тис. т у 2021 році).

Проведений аналіз по Берегівському району (куди громада умовно віднесена для порівняння) показує кращу якість повітря, ніж у великих промислових центрах області (Мукачівський – 1,2 тис. т, Хустський – 1,0 тис. т, Берегівський – 0,1 тис. т).

В області пріоритетними забруднювачами є формальдегід, діоксид азоту та пил, головним джерелом яких є транзитний автотранспорт та великі газотранспортні підприємства (АТ «Закарпатгаз» та магістральні газопроводи). Значна частка (29%) викидів від стаціонарних джерел припадає на парникові гази, зокрема, метан, а також діоксид вуглецю.

На території Кам'янської СТГ відсутні пости моніторингу, що унеможлиблює точну оцінку стану повітря та територіального розподілу забруднення. Необхідно також враховувати неконтрольоване спалювання побутових та рослинних відходів населенням, а також викиди від розкладання біовідходів на несанкціонованих звалищах, що є важливим джерелом метану та шкідливих продуктів горіння на місцевому рівні. Існує невивчений вплив транскордонного перекиду та транзитного транспорту на якість повітря.

Беручи до уваги, наведену вище інформацію, стан атмосферного повітря на території Кам'янської СТГ можна оцінити як умовно задовільний, зважаючи на відсутність великих промислових джерел забруднення, однак слід підкреслити два ключові ризики:

1. Кліматичний ризик: Значний обсяг метану (парникового газу) утворюється через захоронення приблизно 38,36% біовідходів у загальному потоці, що негативно впливає на клімат.
2. Локальний ризик: Неконтрольоване спалювання відходів (як наслідок низького охоплення послугою) є прямим джерелом забруднення повітря дрібнодисперсним пилом (PM_{2,5}) та токсичними речовинами на території громади.

Реалізація МПУВ (Ціль Ц4 – оброблення біовідходів) має прямий позитивний вплив на пом'якшення цих ризиків.

2.1.2. Характеристика водних ресурсів

Водні ресурси Закарпатської області формуються за рахунок поверхневого стоку річок, які майже повністю належать до басейну річки Тиса — найбільшої притоки Дунаю. Це зумовлює транскордонне значення водних ресурсів регіону. Область має густу річкову мережу із середньою густиною 1,7 км/км² (всього 9426 річок). Серед великих річок (понад 100 км) є Тиса (протяжністю 262 км у межах України), Боржава, Латориця та Уж. Річки на території Кам'янської СТГ є численними гірськими потічками та притоками річки Уж. Гірський характер річок та потічків робить їх особливо вразливими до забруднення, оскільки швидка течія сприяє поширенню забруднюючих речовин, а обмежений об'єм води ускладнює їх самоочищення.

Аналіз регіональної статистики свідчить про збільшення антропогенного навантаження на водні ресурси. У 2022 році з природних водних об'єктів області було забрано 41,942 млн. м³ води, що на 7,47% більше, ніж у 2021 році. Загальний обсяг скинутих у поверхневі водні об'єкти зворотних вод у 2022 році склав 42,380 млн. м³, що також збільшився порівняно з попереднім роком на 7,23%. Найбільше води використовується на питні та санітарно-гігієнічні потреби населення та комунального сектора.

Основні екологічні ризики для водних ресурсів

Ризики для водних ресурсів громади тісно пов'язані з управлінням відходами. В умовах низького охоплення послугою та наявності несанкціонованих звалищ (НСЗ), розташованих часто в ярах або біля потічків, існує високий ризик потрапляння токсичного фільтрату (з важкими металами та нітратами) безпосередньо у річки та ґрунтові води. Будь-яке забруднення водних об'єктів Кам'янської СТГ швидко поширюється річковою мережею до річок Уж та Тиса, створюючи транскордонну екологічну проблему із сусідніми країнами.

Водні ресурси Кам'янської СТГ мають життєво важливе значення для здоров'я населення та є надзвичайно чутливими до забруднення.

Кам'янська громада розташована в долині річки Боржава та її приток. Річка Боржава бере свій початок саме на схилах однойменної полонини. Будь-які зміни в екосистемі об'єкта Боржава (наприклад, порушення гідрорежиму) безпосередньо впливають на стан річки та ризики підтоплення у низинних громадах, таких як Кам'янська. Хоча сама громада не входить

у межі гірського об'єкта «Polonyna Borzhava» (об'єкт Смарагдової мережі), вона розташована в долині річки, яка є частиною екологічного коридору. Неналежне управління відходами в долині річки Боржава (яка протікає через громаду) може призвести до забруднення водного об'єкта, що бере початок у Смарагдовій зоні. Створення локальних сміттєзвалищ безпосередньо на території громади (яка є водозбірним басейном Боржави) не передбачено, щоб уникнути ризиків для довкілля.

Реалізація МПУВ є критично необхідною для захисту водних ресурсів, оскільки ліквідація несанкціонованих сміттєзвалищ, яка є в цілях та заходах МПУВ – є прямим та найбільш ефективним способом усунення першоджерел забруднення ґрунтових та поверхневих вод.

Охоплення населення послугами з вивезення ТПВ, що є ціллю 1 – мінімізує нове неконтрольоване викидання сміття, що запобігає утворенню нових джерел фільтрату. Вивезення на Берегівський кластер, до якого віднесена громада, – забезпечує передачу відходів на ліцензовані об'єкти, де передбачено контроль за утворенням та відведенням фільтрату.

На території громади відсутнє централізоване водопостачання/водовідведення. Забір води у домогосподарствах здійснюється із приватних свердловин чи колодязів.

Отож, водні ресурси Кам'янської СТГ мають транскордонне значення (басейн Тиси/Дунаю) та життєво важливе значення для здоров'я місцевого населення.

Реалізація МПУВ є абсолютно необхідною для мінімізації ризиків, оскільки заходи Плану спрямовані на усунення першоджерел забруднення, зокрема на ліквідацію НСЗ та забезпечення 100% легального видалення відходів (Ціль Ц1) є прямим захистом приватних колодязів та свердловин від інфільтрації фільтрату.

Таким чином, МПУВ забезпечує перехід від прямої загрози здоров'ю через забруднені підземні води до задовільного санітарно-екологічного стану.

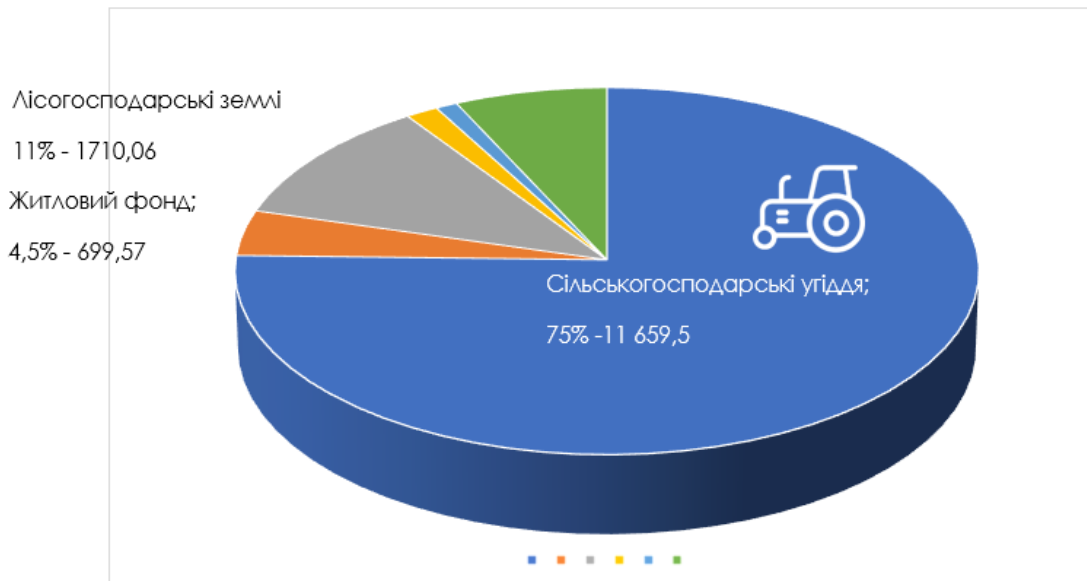
2.1.3. Характеристика земельних ресурсів, ґрунтів та надр

Рівнинність рельєфу та неглибоке залягання ґрунтових вод спричиняють значне оглеєння ґрунтів, а їх утворення під лісовою рослинністю накладає на ґрунтоутворення ще й підзолистий процес. Тому на території Кам'янської громади переважають бурі лісові опідзолені і оглеєні ґрунти широколистяних лісів.

Загальна площа земель становить 15 546,0 га. На рисунку наведена інформація щодо видів, площі земель громади та ваги кожного виду в структурі земельного фонду.

Майже 75% земель Кам'янської територіальної громади Закарпатської області складають землі сільськогосподарського призначення. Частка земель, на яких розвинена промисловість, проходять транспортні та комунікаційні мережі сягає 1,5%, а водного фонду – 1%.

Водний фонд	Промислові	Землі запасу
1% - 155,46	1,5% - 233,19	7% - 1088,22

2.1.4. Управління відходами

Утворювачами відходів на території громади є суб'єкти господарювання, що здійснюють виробничу діяльність на території громади, установи, організації та домогосподарства. На даному етапі в громаді є гостра необхідність створення сучасної системи управління ТПВ. Створення ефективної системи управління твердими побутовими відходами та налагодження організованого вивезення сміття від населення є одним із ключових пріоритетів громади, що відповідає стратегічним цілям, визначеним у «Стратегії розвитку Кам'янської сільської об'єднаної територіальної громади (Закарпатська область) на період з 2020 до 2027 року».

На сьогоднішній день відсутність централізованої системи управління відходами на території населених пунктів призводить до утворення несанкціонованих звалищ, що створює значну загрозу для довкілля та здоров'я жителів. Впровадження сучасної системи управління ТПВ є не лише вимогою чинного законодавства, а й ознакою цивілізованої громади. Це дозволить:

- 1) поліпшити екологічний стан та санітарно-епідеміологічну ситуацію;
- 2) забезпечити комфорт і безпеку для всіх жителів;
- 3) підвищити естетичну привабливість громади, що є важливим фактором для розвитку туризму та залучення інвестицій;
- 4) економічна ефективність.

Створення системи дозволить оптимізувати витрати та забезпечити фінансову стійкість комунальних послуг.

Відповідно до РПУВ Кам'янська СТГ віднесена до Берегівського кластеру, який має чітко виражений поділ на два підзони зі створення нової інфраструктури управління відходами. Він має найбільшу щільність населення порівняно до інших кластерів і також є насиченим у контексті генерування відходів. Економічна діяльність та чисельність сконцентрована у південній частині кластеру у містах та селищах міського типу, що розташовані вздовж кордону з Угорщиною, вздовж якого також протікає р. Тиса. У цілому структура поселень двоцентрична з двома більшими центрами у м. Берегово та м. Виноградів. У Берегівському кластері найбільше в області етнічних громад та населення з недержавною материнською мовою, що потрібно врахувати при формуванні інформаційної компанії з управління відходами. У цьому кластері так само добре забезпечення авто- та залізничним

сполученням, основна частина ТГ розташована по лінії авто- та залізничного сполучення Королево- Виноградово – Берегово - Батьово (М23, М24, М25, М26), що сприятиме ефективному процесу перевезень відходів. Найдовша відстань до сортувально-перевантажувального об'єкту від центру Пийтерфолвівської ТГ до Виноградівської ТГ, де планується розмістити сортувально-переробний комплекс і складає 44 км, а від сортувально-перевантажувальних об'єктів до МБО у Виноградівській ТГ – 38 км. Найсуттєвіші навантаження по створенню нової інфраструктури припадає на Берегівську ТГ, де у с. Яноші будуть розміщені об'єкти сортування та переробки, та на Виноградівську ТГ із запланованим сортуванням і переробкою у Виноградівській ТГ. Поточно найзначніші частки відходів кластеру генерують Виноградівська та Берегівська ТГ, відповідно 30% та 24%/ У м. Виноградіві знаходиться найбільш небезпечний в області полігон категорії Г.

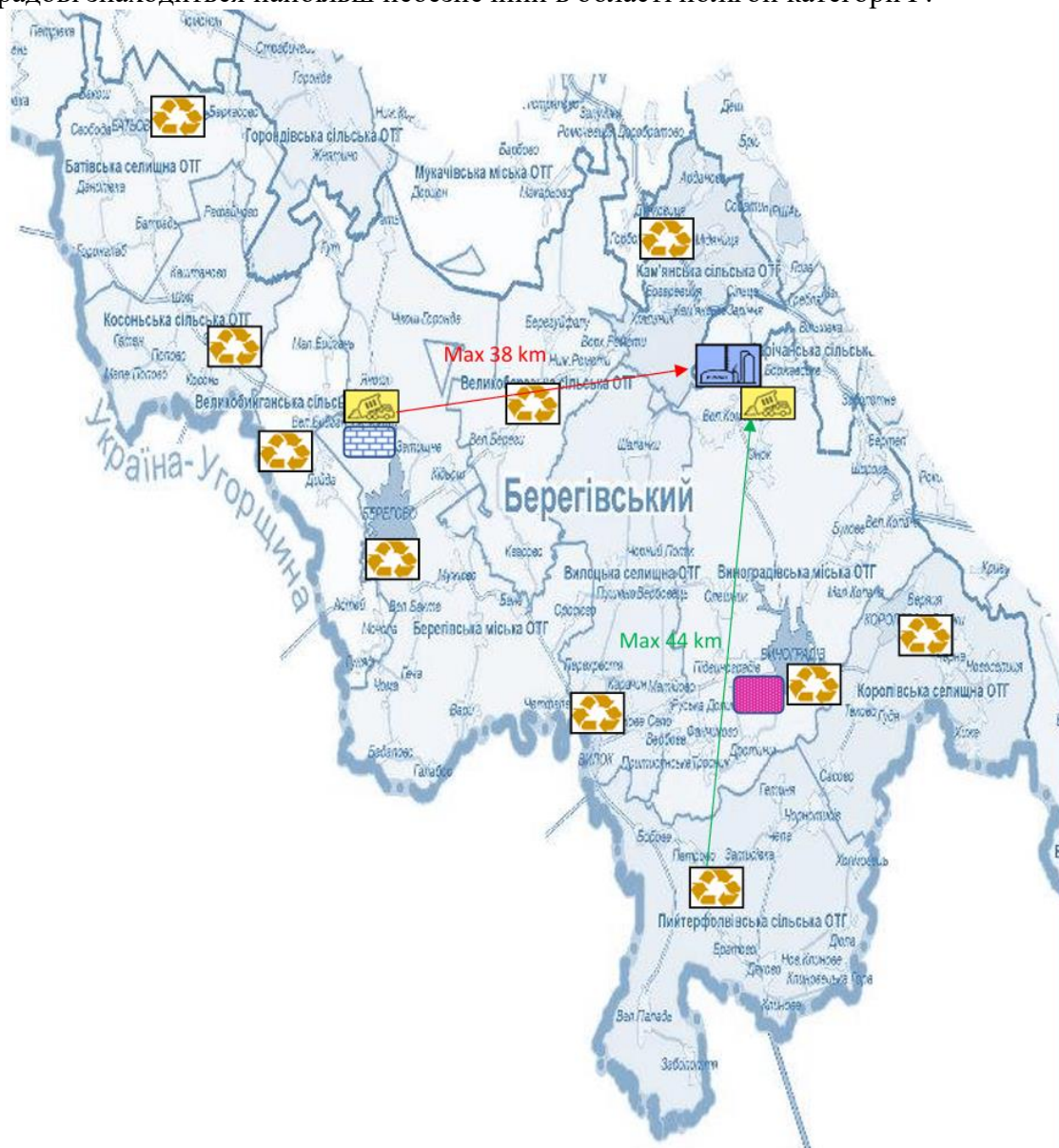

Рис. 3.1 Заплановані до будівництва та існуючі об'єкти інфраструктури з оброблення відходів у Берегівському кластері. Джерело: РПУВ Закарпатської області.

Регіональний план управління відходами Закарпатської області (РПУВ) не передбачає створення локальних полігонів для кожної громади. Натомість, він визначає кластерну модель, що є ключовою для розвитку сучасної інфраструктури. Для Кам'янської ОТГ оптимальний сценарій (відповідно до РПУВ) передбачає інтеграцію Кам'янської ОТГ у Берегівський кластер. Цей кластер, згідно з проєктом, є одним із п'яти сміттепереробних кластерів Закарпаття, який передбачає будівництво сортувального підприємства, що дозволить громаді отримати доступ до сучасної інфраструктури без необхідності самостійно її будувати.

Завдання громади в рамках цього сценарію полягатиме у впровадженні ефективної системи збору та транспортування відходів.

Фактичні дані щодо обсягів утворення відходів в організаціях, установах та у суб'єктів господарювання відсутні. Управління такими відходами здійснюється на загальних засадах управління відходами. Об'єкти інфраструктури управління відходами, у т.ч. небезпечними, на території Кам'янська СТГ відсутні.

Нижче наведено розрахункові дані та структуру, які проведені базуючись на чисельності населення Кам'янської ТГ (9459 осіб) та обсягах утворення відходів.

1. Розрахунок утворення відходів за населеними пунктами

Населений пункт	Населення (осіб)	Утворення (т/рік)	Утворення (м3/рік)*
с. Сільце (34%)	3203	1213,9	5278
с. Арданово (16%)	1528	579,1	2518
с. Кам'янське (16%)	1523	577,2	2510
Інші 5 сіл (34%)	3205	1214,7	5281
РАЗОМ по ТГ	9459	3584,9	15587

Для забезпечення Цілі Ц1 (95% охоплення), громаді необхідно придбати контейнери для збору ТПВ (пластик, скло, змішані). При щотижневому вивезенні потреба у контейнерах об'ємом 1,1 м.куб – більше 100 одиниць. Транспорт для громади площею 72,58 кв. км оптимально мати 2 сміттєвози з пресуванням (об'ємом кузова 10-15 м.куб.). Це може забезпечити резерв на випадок ремонту та можливість окремого збору вторсировини.

Згідно санітарних норм та вимог, майданчики повинні бути облаштовані твердим покриттям та стоком для миття контейнерів (спеціальними розчинами не рідше 1 разу на 10 днів у літній період).

Враховуючи обмеженість власних ресурсів Кам'янської СТГ (100 тис. грн), успішність реалізації МПУВ значною мірою залежить від зовнішнього фінансування. У випадку недостатності або відсутності фінансування з державного та обласного бюджетів, передбачається механізм перегляду термінів виконання окремих заходів МПУВ чи коригування обсягів придбання інвентарю. Таке коригування здійснюватиметься на основі пріоритетності: першочергово реалізуватимуться заходи з низьким рівнем витрат, але високим екологічним ефектом (укладання договорів, інформаційні кампанії, організація роздільного збору силами наявного КП), тоді як капіталомісткі заходи (закупівля сміттєвозів, будівництво майданчиків) можуть бути пролонговані у часі до моменту отримання субвенцій або грантової допомоги. Закупівля основної маси контейнерів та важких сміттєвозів передбачена в межах інвестиційного проекту Берегівського кластера (залучення коштів ЄС, грантів та обласного бюджету).

Ризик	Вплив на СЕО (на довкілля)	Заходи з мінімізації ризику
Відсутність субвенцій держбюджету з	Уповільнення темпів ліквідації несанкціонованих звалищ (НСЗ).	Коригування термінів реалізації; перехід на оренду техніки або використання ресурсів кластера.

Ризик	Вплив на СЕО (на довкілля)	Заходи з мінімізації ризику
Низький рівень оплати населенням (Тариф)	Нестача коштів на ПММ та вивіз до кластерного центру.	Активна інформаційна робота; диференціація тарифу; пошук меценатської допомоги для соціально вразливих верств.
Затримка запуску об'єктів у Берегівському кластері	Тимчасове продовження експлуатації існуючих легальних полігонів.	Взаємодія з ОВА та координаційною радою кластера для прискорення пусконалагоджувальних робіт.

Навіть при перегляді термінів через брак коштів, **головний екологічний вектор МПУВ залишається незмінним:**

1. **Заборона** створення нових звалищ.
2. **Пріоритет** на вивезення в кластер.
3. **Збереження** природно-заповідного фонду та об'єктів культурної спадщини.

Цей підхід дозволяє стверджувати, що проєкт МПУВ є **екологічно безпечним** навіть за умови фінансової нестабільності, оскільки він пропонує чіткий алгоритм дій замість хаотичного накопичення сміття.

МПУВ територіальної громади передбачає план управління наступними категоріями відходів:

- побутові відходи;
- небезпечні відходи (зокрема відпрацьовані нафтопродукти, відходи, що містять стійкі органічні забруднювачі, відходи, що містять ртуть, а також відходи, що містять поліхлоровані дифеніли/поліхлоровані терфеніли);
- відходи промисловості (промислові відходи, відходи видобувної промисловості, відходи будівництва та знесення);
- рослинні відходи сільського господарства та лісового господарства, харчопереробної промисловості, деревні відходи, біовідходи;
- відходи упаковки;
- відходи електричного та електронного обладнання;
- відходи батарей і акумуляторів;
- медичні відходи;
- транспортні засоби, строк експлуатації яких закінчився;
- осади стічних вод від комунальних очисних споруд;
- відходи, що біологічно розкладаються.

Затвержені норми надання послуг з вивезення побутових відходів на території населених пунктів Кам'янської СТГ відсутні, як і точна кількість утворених відходів.

Згідно РПУВ Кам'янська СТГ (с) на початок 2021 року кількість населення громади складала – 9412 осіб (станом на 2025 – 9459). Розрахункова річна норма утворення побутових відходів на 1 особу з урахуванням повного охоплення послугою та анкетних даних ТГ склала - 379,00 кг. Експертно-оціночний річний обсяг утворення побутових відходів в ТГ за 2021, відповідно до інформації РПУВ - 3567,15т/ 15063,91 м.куб. Прогнозний річний обсяг утворення побутових відходів, без урахування ВПО на 2030 рік - 3516,30т., 2034 рік - 3493,54т. Прогнозний річний обсяг утворення побутових відходів, з урахуванням ВПО, 2030 рік - 3712,79т., 2034 - 3682,29т.

Згідно з наявною ТГ інформацією, загальний обсяг побутових відходів, зібраних та вивезених з території Кам'янської сільської громади за період 2021-2023 років, становить 11 640 м³. У середньому за рік у громаді утворюється близько 3880 м³ побутових відходів. Для розрахунків використано середньорічний приріст обсягів відходів, що становить приблизно 400 м³ на рік. Прогнозовані обсяги утворення відходів були розподілені пропорційно до кількості

населення в кожному населеному пункті, виходячи з розрахункової чисельності населення, що була використана для підготовки документу.

2.1.5. Характеристика флори, фауни, біорізноманіття, природно-заповідного фонду, ландшафтів та природних територій

Територія громади знаходиться на межі природних зон мішаних і широколистяних лісів, а те, що ліси трапляються не на всій площі, є наслідком діяльності людини протягом багатьох сторіч. Ліси в межах громади займають площу понад 1710 га. Ліси представлені широколистяними, хвойними і мішаними угрупованнями. Основними лісоутворюючими породами є граб, дуб, бук, які відповідно займають. Територія, яка знаходиться під лісами займає 11% від загальної площі громади. Основні лісоутворюючі породи: бук, дуб, граб, вільха, липа, береза. У підліску ростуть кущі ліщини, шипшини, ожини, бузини чорної, вовчі ягоди, глоду звичайного, малини, терну. На луках ростуть злаки, вологолюбне різнотрав'я, а також кульбаба, польова ромашка, конюшина, дзвоники, звіробій, конвалія та ін. На території громади є 2 лісогосподарських підприємства, а саме: державне підприємство «Берегівський лісгосп», державне підприємство «Довжанський лісгосп».

Рівнинність рельєфу та неглибоке залягання ґрунтових вод спричиняють значне оглешення ґрунтів, а їх утворення під лісовою рослинністю накладає на ґрунтоутворення ще й підзолистий процес. Тому на території Кам'янської громади переважають бурі лісові опідзолені і оглеєні ґрунти широколистяних лісів. Загальна площа земель становить 15 546,0 га. Майже 75% земель Кам'янської територіальної громади Закарпатської області складають землі сільськогосподарського призначення. Частина земель, на яких розвинена промисловість, проходять транспортні та комунікаційні мережі сягає 1,5%, а водного фонду – 1%.

2.1.6. Демографія, аналіз захворюваності та умови життєдіяльності

За інформацією, наданою ТГ, чисельність населення громади становить 9459 осіб, з них: віком 0-18 років – 2326 ч. віком 19-35 років – 2508 ч. віком 36-60 років – 3175 ч.

Старше 60 років – 1450 ч. В тому числі: чоловіків – 4559 ч. Жінок – 4900 ч. Кількість жителів адміністративного центру громади с. Кам'янське налічує 1523 особи.

Динаміка чисельності населення, як і в багатьох сільських громадах, є відносно стабільною, однак може відчувати вплив міграції. У питомій вазі населення 34% складає населення с. Сільце, що має найбільшу кількість мешканців серед ОТГ – 3203 осіб. Далі йде с. Ардоново – 16% або 1528 осіб. Та на третьому місці центр громади – с. Кам'янське складає також 16% населення або 1523 осіб. Решту населених пунктів містять менше 10% населення громади. Серед розподілу населення за віком – в громаді зосереджено кількість осіб працездатного віку – 5387 осіб, населення молодшого за працездатний (дітей шкільного та дошкільного віку) – 2241 особа та осіб старшого за працездатний вік (пенсіонери) – 1687 осіб. Соціальна характеристика громади відображає типову структуру сільської місцевості.

У динаміці міграційного приросту населення громади спостерігається перевага прибулих над вибулими. Що можна пояснити тим, що громада географічно вигідно розташована: неподалік великих міст Мукачево та Іршава, а також через неї проходять основні магістралі Закарпатської області. Динаміка природного приросту показує негативну тенденцію до скорочення природного приросту населення. Так, станом на 2027 рік при збереженні нинішніх тенденцій негативний природний приріст може скласти – 114 осіб. Разом з тим дана негативна тенденція недостатньо компенсується позитивним сальдо міграції.

У зв'язку із тим, що Кам'янська ОТГ є новоствореною громадою, потрібен певний час для того, аби акумулювати інформацію та статистичні дані зі всіх населених пунктів, які входять до складу громади. Зважаючи на цей аспект, сценарне моделювання розвитку Кам'янської ОТГ буде відбуватися із урахуванням впливу на громаду не стільки внутрішніх, скільки зовнішніх факторів.

2.2. Прогнозні зміни стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, якщо документ державного планування не буде затверджено («нульова альтернатива»)

Проектом документа державного планування (далі – ДДП) визначено головні напрями регулювання у сфері управління відходами на рівні територіальної громади відповідно до Закону України «Про управління відходами».

Основною ціллю МПУВ є створення та забезпечення належного функціонування комплексної системи управління відходами, яка забезпечить мінімізацію навантаження на довкілля, зокрема шляхом:

- 1) запровадження і дотримання ієрархії управління відходами на території громади;
- 2) удосконалення системи управління відходами у територіальній громаді, забезпечення її інтегрованості з регіональною системою управління відходами Закарпатської області та взаємоузгодженості із системами управління відходами інших територіальних громад визначеного кластеру (Берегівський кластер);
- 3) здійснення заходів управління відходами з дотриманням вимог безпеки та встановлених нормативів впливу на здоров'я людей та стан довкілля;
- 4) поступове запровадження інструментів управління відходами відповідно до вимог чинного законодавства.

Якщо Місцевий план управління відходами (МПУВ) Кам'янської ОТГ не буде затверджено та реалізовано, громада продовжить функціонувати в інерційному сценарії, що матиме значні негативні наслідки для всіх компонентів довкілля та здоров'я населення.

1. Екологічні наслідки, у разі нульового сценарію:

Компонент довкілля	Прогнозні зміни	Обґрунтування
Несанкціоновані звалища	Зростання кількості НСЗ. Низьке охоплення послугою (25 %) збережеться, що стимулюватиме мешканців до неконтрольованого викидання сміття у лісосмуги, яри та на береги потічків.	Відсутність Ц1 (95% охоплення).
Водні ресурси	Критичне забруднення підземних та поверхневих вод. Фільтрат з нових і старих НСЗ, що містить важкі метали, нітрати та органічні сполуки, безпосередньо проникатиме у ґрунтові води, які є єдиним джерелом питної води для домогосподарств (свердловини, колодязі).	Відсутність Заходу 2.4.1 (Ліквідація НСЗ) та централізованого водопостачання.
Клімат та Атмосферне повітря	Посилення кліматичних змін. Збережеться захоронення 100% відходів, включно з 38,36% біовідходів. Це призведе до неконтрольованого утворення та викидів метану (парникового газу) у атмосферу.	Відсутність Ц4 (10-15% оброблення біовідходів).
Локальне забруднення повітря	Систематичне спалювання відходів. Населення, не охоплене послугою, буде продовжувати спалювати сміття (пластик, гума) у дворах, що призведе до локального забруднення повітря діоксинами, фуранами та дрібнодисперсним пилом (PM 2,5).	Відсутність заборони та контролю.

Компонент довкілля	Прогнозні зміни	Обґрунтування
Земельні ресурси	Продовження деградації. Землі, де розташовані НСЗ, будуть виведені з господарського обігу на десятки років через інтоксикацію ґрунтів.	Відсутність рекультивації.
Транскордонний вплив	Збереження транскордонної проблеми. Забруднення потічків та річок сміттям продовжуватиме створювати транскордонну екологічну проблему для сусідніх країн у басейні річки Тиса.	Відсутність контролю за річковим басейном.

2. Наслідки для здоров'я населення

Пряма загроза питній воді:

Найбільшим ризиком є пряме забруднення приватних колодязів та свердловин фільтратом, що веде до зростання кишкових інфекцій та хронічних захворювань, спричинених важкими металами.

Токсичний вплив:

Відсутність збору небезпечних відходів (ртутьвмісні лампи, батарейки) призведе до їхнього неконтрольованого розкладання, вивільняючи ртуть і кадмій у довкілля та створюючи небезпеку для здоров'я.

Зниження якості життя:

Збереження антисанітарних умов, неприємних запахів та розповсюдження шкідників.

3. Правові та Фінансові наслідки

Невиконання Закону: Громада не зможе виконати законодавчі вимоги щодо досягнення цілей 23% рециклінгу та зниження захоронення, що призведе до санкцій та обмежень на державному рівні.

Втрата фінансування:

Неможливість залучення грантової та міжнародної фінансової допомоги, оскільки донори вимагають наявності затвердженого та реалізованого МПУВ.

«Нульова альтернатива» є неприйнятною для Кам'янської СТГ. Вона законсервує архаїчну та екологічно небезпечну систему, що призведе до незворотних наслідків для здоров'я та довкілля, особливо враховуючи залежність громади від підземних вод.

У разі незатвердження МПУВ розвиток системи управління відходами Кам'янської СТГ буде відбуватися за інерційним сценарієм, що полягає у продовженні застосування існуючих підходів управління, які орієнтовані на внутрішнє вдосконалення системи управління відходами в громаді, передусім розширення охоплення населення послугами з управління побутовими відходами та роздільного збирання ресурсоцінних відходів.

Відсутність затвердженого МПУВ ускладнить впровадження ефективних екологічних рішень, що є важливим для впровадження принципів сталого розвитку громади, регіону та України в цілому.

2.3. SWOT-аналіз слабких та сильних сторін проєкту ДДП відносно впливу на довкілля

Таблиця 4 – SWOT-аналіз слабких та сильних сторін МПУВ Кам'янської СТГ відносно впливу на довкілля

СИЛЬНІ СТОРОНИ	СЛАБКІ СТОРОНИ
<p>1. Пряма відповідність Закону та зменшення негативного впливу на довкілля за рахунок встановлення МПУВ обов'язкових законодавчих цілей, що передбачає збільшення частки відходів, що будуть піддані повторному використанню чи рециклінгу (до 23 %), зменшення обсягів захоронення відходів (до 70%), та до 10-15% оброблення біовідходів, що гарантує перехід до циклічної економіки.</p> <p>2. Захист водних ресурсів полягає у запланованих заходах з ліквідації несанкціонованих звалищ (НСЗ). Захід є прямим та найбільш ефективним заходом для захисту ґрунтових вод та гірських потічків, які є єдиним джерелом питної води для громади.</p> <p>3. Мінімізація кліматичних ризиків. Фокус на обробленні біовідходів дозволяє зменшити обсяги органіки, що захоронюється, і, відповідно, скоротити викиди метану (сильного парникового газу).</p> <p>4. Безпека здоров'я - впровадження системи збору небезпечних відходів (НВ) та ВЕЕО. Захід запобігає потраплянню токсичних речовин (ртуть, свинець) у довкілля.</p>	<p>До факторів, що ускладнюють реалізацію МПУВ можна віднести:</p> <p>1. Відсутність власних потужностей: МПУВ не передбачає створення власних об'єктів оброблення (сортування, компостування), що робить громаду повністю залежною від інфраструктури Берегівського кластера.</p> <p>2. Транспортне навантаження: Необхідність далекого транспортування відходів до кластерного центру збільшує витрати палива та викиди від спецтехніки (хоча і мінімізовані оптимізацією).</p> <p>3. Висока вартість послуги: Комплексний тариф, що включає транспортування на великі відстані та плату за оброблення на кластері, може бути високим, що ускладнить охоплення послугою (Ціль Ц1) та стимулюватиме утворення нових НСЗ.</p> <p>4. Недостатня місцева інфраструктура: Створення лише 1 пункту збору НВ може бути недостатнім для великої території громади, обмежуючи доступність послуги.</p>
МОЖЛИВОСТІ	ЗАГРОЗИ
<p>Зовнішні фактори, які можна використати для посилення позитивного впливу:</p> <p>1. Кластерна взаємодія: Участь у Берегівському кластері гарантує доступ до сучасних технологій оброблення, яких громада не могла б дозволити собі самостійно (ефективне сортування, промислове компостування).</p> <p>2. Залучення фінансування: Наявність затвердженого МПУВ відкриває доступ до грантів та міжнародної технічної допомоги для фінансування заходів, зокрема, придбання контейнерів, техніки та створення пунктів збору НВ.</p> <p>3. Стимулювання економіки: Вилучення вторинної сировини та</p>	<p>До зовнішніх чинників, які можуть нівелювати позитивний ефект від МПУВ можна віднести:</p> <p>1. Низька платоспроможність: Фінансово-економічна ситуація може призвести до низького рівня збору плати за послуги, що зробить Оператора неплатоспроможним і паралізує систему.</p> <p>2. Недостатнє фінансування з бюджету: Відсутність регулярного виділення коштів з місцевого бюджету на ліквідацію НСЗ призведе до збереження старих екологічних загроз.</p> <p>3. Зрив термінів кластера: Затримка або нереалізація будівництва інфраструктури Берегівського кластера (полігону чи сортувальних потужностей) залишить Кам'янську СТГ без місця для легального видалення/оброблення відходів.</p> <p>4. Несприйняття населенням: Опір мешканців (особливо приватному сектору) щодо</p>

<p>біовідходів може стати основою для розвитку малого місцевого підприємництва (збір, заготівля, виробництво біопалива).</p> <p>4. Екологічна освіта: Використання інформаційних кампаній створює можливості для підвищення екологічної свідомості, що є важливим для збереження унікальної природи Закарпаття.</p>	<p>обов'язковості укладання договорів або високого тарифу може призвести до зростання несанкціонованого викидання сміття.</p> <p>У разі виконання заходів МПУВ з порушенням узгодженості створення та забезпечення функціонування усіх складових системи управління відходами може не забезпечуватися досягнення встановлених цілей МПУВ та значно знижуватися запланований позитивний екологічний ефект.</p>
---	---

Висновки: виходячи зі SWOT-аналізу слабких та сильних сторін проекту ДДП відносно впливу на довкілля, МПУВ дає більше можливостей, а ніж загроз, тому реалізація завдань ДДП є доцільною та необхідною.

Для виконання рекомендацій Міндовкілля та забезпечення повної відповідності вимогам ст. 1 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», нижче наведено структурований опис впливу проекту МПУВ Кам'янської сільської територіальної громади на всі складові довкілля.

Оцінка наслідків реалізації МПУВ для складових довкілля

1. Атмосферне повітря та Клімат

Повітря: Реалізація цілі Ц1 (95% охоплення) та налагодження логістики до Березівського кластера мінімізує практику спалювання сміття населенням у дворах. Це зупинить викиди діоксинів, фуранів та дрібнодисперсного пилу (PM2.5).

Клімат: Впровадження цілі Ц4 (210-15% оброблення біовідходів) критично важливо для зменшення викидів метану — потужного парникового газу, що утворюється при анаеробному розкладанні органіки на стихійних звалищах.

2. Водні ресурси та Ґрунти

Вода: Територія громади належить до басейну р. Тиса (транскордонне значення). Ліквідація несанкціонованих звалищ (НСЗ) унеможливило потрапляння токсичного фільтрату в підземні горизонти та потічки. Це захищає приватні колодязі мешканців від нітратного та хімічного забруднення.

Ґрунти та Надра: 75% земель громади — сільськогосподарські. МПУВ запобігає виведенню земель з обороту через засмічення та інтоксикацію ґрунтів важкими металами. Вплив на надра оцінюється як мінімальний, оскільки План не передбачає створення нових полігонів захоронення на території громади (використовується кластерна модель). Оскільки відходи вивозяться за межі громади на ліцензований об'єкт кластера з системою очищення фільтрату, ризик забруднення підземних вод та земель у Кам'янській СТГ зводиться до нуля.

3. Флора, Фауна та Біорізноманіття

Флора та Фауна: Очищення лісових масивів (ДП «Берегівський лісгосп») від пластику та скла відновлює умови для природного поновлення лісових культур. Припиняється загибель дрібних ссавців та птахів від споживання відходів або травмування ними.

Біорізноманіття: Зменшення антропогенного тиску на екосистеми передгір'я Закарпаття сприяє збереженню популяцій рідкісних видів (наприклад, саламандри плямистої), чий ареали часто збігаються з вологими ярами, куди раніше стихійно скидалося сміття.

4. Ландшафт та Природні території

Ландшафт: Реалізація Плану забезпечує збереження автентичного закарпатського ландшафту (поєднання садів, виноградників та лісів). Рекультивация НСЗ повертає території їх природний або господарський вигляд.

Природні території та об'єкти: Захист прилеглих територій ПЗФ та лісгосподарських об'єктів від пожеж, спричинених самозайманням відходів.

5. Безпека життєдіяльності та Здоров'я населення

Здоров'я: Прямий позитивний ефект через покращення якості питної води та чистоти повітря. Знижується ризик поширення інфекційних захворювань, переносниками яких є гризуни та комахи, що концентруються на звалищах.

Безпека: Створення прозорої системи управління відходами підвищує соціальну безпеку та рівень благоустрою населених пунктів. Передача відповідальності за кінцеву утилізацію спеціалізованому кластерному підприємству гарантує громаді екологічну безпеку згідно з директивами ЄС.

6. Матеріальні активи та Об'єкти культурної спадщини

Матеріальні активи: Зростає капіталізація земельних ділянок та нерухомості. Екологічно чиста територія сприяє розвитку органічного землеробства та залученню інвестицій.

Культурна спадщина: Захист території навколо національної пам'ятки — **городища «Арданівське»** та старовинних церков у селах Сільце та Арданово — від захаращення сміттям. Це є передумовою для розвитку рекреаційного та культурного туризму в громаді.

Взаємодія факторів довкілля (Матриця впливу)

Для виконання вимог щодо "взаємоузгодженості", у Звіті наводиться аналіз взаємодії цих факторів:

Ланцюг впливу: Покращення управління відходами → Відсутність фільтрату → Чисті ґрунти та вода → Якісна с/г продукція → Здоров'я населення та зростання вартості **Матеріальних активів**.

Естетичний ланцюг: Очищення **Ландшафту** → Відновлення привабливості **Об'єктів культурної спадщини** → Розвиток туризму → Економічний розвиток громади.

Інтеграція в Берегівський кластер дозволяє Кам'янській громаді вирішити проблему управління відходами за умови обмеженого власного бюджету, забезпечуючи при цьому максимально позитивний ефект для всіх 13 складових довкілля.

3. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

Об'єктом стратегічної екологічної оцінки є проєкт документа державного планування «Місцевий план управління відходами Кам'янської сільської територіальної громади (сільської ради) Берегівського району Закарпатської області до 2034 року».

Територія, що ймовірно зазнає впливу від реалізації Місцевого плану управління відходами (МПУВ), — це вся площа Кам'янської СТГ Берегівського району Закарпатської області.

Оцінка базується на інтеграції попередніх аналізів (атмосферне повітря, водні ресурси і т.д.) та загальнодоступних даних. Стратегічна екологічна оцінка проєкту МПУВ обов'язково передбачатиме аналіз ймовірних наслідків для таких компонентів довкілля:

- Грунти та земельні ресурси: Оцінка впливу на деградацію ґрунтів внаслідок ліквідації несанкціонованих звалищ та запобігання новим забрудненням, а також наслідки можливого вилучення (або зміни цільового призначення) невеликих земельних ділянок для об'єктів інфраструктури (контейнерні майданчики, пункт збору НВ).
- Атмосферне повітря: Оцінка впливу зменшення неконтрольованого спалювання відходів, зниження викидів метану (парниковий газ) та викидів від транспортування відходів на регіональні об'єкти.
- Водні ресурси: Оцінка впливу ліквідації НСЗ на якість підземних вод (ключове джерело питної води для громади) та якість поверхневих вод (річки, потічки) басейну Тиси.
- Стан фауни, флори, біорізноманіття: Оцінка впливу очищення природних територій (зокрема, водоохоронних зон) від сміття та запобігання розміщенню об'єктів у критичних для біорізноманіття місцях.
- Кліматичні фактори: Оцінка впливу заходів МПУВ на пом'якшення зміни клімату через скорочення обсягів біовідходів, що захоплюються, та, відповідно, зниження викидів метану.

3.1. Атмосферне повітря та клімат

Клімат громади помірно-континентальний, сприятливий. На території громади відсутні значні стаціонарні джерела промислового забруднення. Якість повітря перебуває під опосередкованою загрозою через неконтрольоване спалювання побутових та рослинних відходів населенням, що є джерелом локального забруднення токсичними речовинами. Також, можливі викиди метану від неконтрольованого розкладання біовідходів на несанкціонованих звалищах, що посилює вплив на клімат та транзитний автотранспорт (регіональний фактор).

Стан повітря умовно задовільний, але сильно залежить від усунення неконтрольованого спалювання та захоронення відходів.

МПУВ передбачає створення пункти роздільного збирання побутових відходів, експлуатація яких не спричинить надходження забруднюючих речовин до атмосферного повітря. Зібрані побутові відходи вивозяться за межі громади. МПУВ передбачається запровадження комплексу заходів у відповідності до ієрархії з управління відходами. На території громади відсутні об'єкти утилізації чи видалення ТПВ.

Залучення більшої кількості транспортних засобів для перевезення відходів збільшить обсяг надходження забруднюючих речовин від пересувних джерел. В той же час, впровадження сталого управління відходами, матиме позитивний вплив на якість атмосферного повітря за рахунок ліквідації несанкціонованих звалищ, несанкціонованого спалювання відходів та зменшення частки відходів, які йдуть на захоронення.

3.2. Водні ресурси

Гідрологічна мережа густа, представлена гірськими річками та потічками — притоками річки Уж, які належать до транскордонного басейну Тиси/Дунаю. На території громади відсутнє централізоване водопостачання та водовідведення. Забір води здійснюється із приватних свердловин та колодязів, що робить населення вкрай вразливим до забруднення ґрунтових вод. Критична загроза забруднення підземних та поверхневих вод фільтратом від численних несанкціонованих звалищ (НСЗ), розташованих, імовірно, у ярах та біля потічків. Реалізація рішень МПУВ із виявлення та ліквідації несанкціонованих звалищ побутових відходів на території СТГ матиме позитивний вплив на водні ресурси, за рахунок усунення ризику забруднення фільтратом підземних водоносних горизонтів.

Враховуючи те, що територія громади пронизана малими річками та потічками, які є притоками річки Боржави, прибережні захисні смуги (ПЗС) цих водних об'єктів є невід'ємною частиною екологічної мережі і мають обмежений режим використання. В ході реалізації МПУВ буде вжито всіх заходів щодо дотримання нормативних розмірів меж водоохоронних зон та прибережних захисних смуг водних об'єктів, відповідно до статті 88 Водного кодексу України, спрямовані на недопущення погіршення стану водоохоронних зон, прибережних захисних смуг, інших територій та об'єктів, які є складовими екомережі, з обов'язковим дотриманням обмежень та заборона на розміщення несанкціонованих та санкціонованих звалищ, а також постійних пунктів збору відходів.

На території громади відсутні комунальні очисні споруди (споруди очищення комунальних стічних вод), відповідно осадки стічних вод від комунальних очисних споруд не утворюються. Отже, вплив на водні ресурси, пов'язаний з управлінням осадами стічних вод відсутній.

3.3. Земельні ресурси, ґрунти та надра

Зважаючи на особливості землекористування громади та той факт, що майже 75% земель ТГ складають землі сільськогосподарського призначення (СГП), а частка водного фонду становить лише 1%, підсилює необхідність **суворого дотримання** природоохоронних норм, оскільки сільськогосподарські землі та водні об'єкти є найбільш вразливими до забруднення неконтрольованими відходами. Враховуючи цей факт положення про абсолютну заборону розміщення інфраструктури в природоохоронних зонах, Прибережних Захисних Смугах (ПЗС) та Водоохоронних Зонах (ВОЗ) деталізується у наступних заходах:

1. Захист Водного Фонду та Сільськогосподарських Земель

Вимога про абсолютну заборону (навіть для малих об'єктів інфраструктури) є критичною і посилюється з урахуванням структури землекористування:

Сфера обмеження	Захід МПУВ	Обґрунтування
ВОЗ та ПЗС (1% водного фонду)	Заборона №1: Встановлюється абсолютна заборона на розміщення контейнерних майданчиків, пунктів збору НВ/ВГВ та будь-яких тимчасових скупчень відходів у межах ПЗС та ВОЗ водних об'єктів громади.	Захист єдиного джерела води: Навіть мінімальне забруднення, спричинене просочуванням фільтрату з тимчасових точок збору, становить неприпустимий ризик для здоров'я населення через забруднення ґрунтових вод.
Землі СГП	Заборона №2: Розміщення нових	Збереження

Сфера обмеження	Захід МПУВ	Обґрунтування
(75% території)	об'єктів (навіть майданчиків) здійснювати виключно на землях, які вже виведені з обігу, або відведені під забудову (комунальна земля), уникаючи вилучення чи порушення ґрунтового покриву земель сільськогосподарського призначення.	продуктивності: Запобігання деградації найбільш цінного земельного ресурсу громади, що є основою її економіки.
Ліквідація НСЗ	Першочерговий Захід: Всі виявлені Несанкціоновані Звалища (НСЗ), розташовані у ПЗС/ВОЗ та на землях СГП, підлягають першочерговій ліквідації, очищенню та рекультивації з метою повернення земель у безпечне використання.	Перетворення негативного впливу на позитивний ефект відновлення земель.

2. Заходи Збереження Екомережі

Оскільки землі СГП часто межують з природними лісовими та луговими ділянками, які є елементами Екологічної мережі, МПУВ повинен передбачати мінімальне втручання при облаштуванні інфраструктури (під'їзних шляхів до майданчиків), забезпечити уникнення фрагментації ландшафту, зокрема, збереження всіх існуючих поперечних лісових смуг та інших захисних насаджень, оскільки вони мають як природоохоронне, так і сільськогосподарське значення. Всі роботи з облаштування мають супроводжуватися максимальним збереженням ґрунтового та рослинного покриву відповідно до вимог екологічної безпеки містобудівної діяльності.

Таким чином, у Звіті про СЕО буде чітко зафіксовано, що відсутність об'єктів оброблення відходів на території громади та суворий контроль за розміщенням малої інфраструктури є ключовими факторами мінімізації екологічного ризику для її цінних природних та сільськогосподарських ресурсів.

Земельні ділянки, що підлягають охороні та можуть належати до складу екомережі, такі як місцеві захисні лісові насадження, сіножаті, пасовища чи природні ділянки, що використовуються для міграції тварин будуть враховані при плануванні транспортних шляхів для сміттєвозів та при розміщенні об'єктів в ході реалізації МПУВ щодо необхідності уникнення їх фрагментації. Передбачається максимальне збереження ділянок із ґрунтовим та рослинним покривом при здійсненні облаштування інфраструктури МПУВ.

На сьогоднішній день, землі можуть перебувати під значним тиском через низьке охоплення послугою та практику неконтрольованого викидання сміття.

Реалізація рішень МПУВ із виявлення та ліквідації несанкціонованих сміттєзвалищ на території СТГ матиме позитивний вплив на земельні ресурси за рахунок усунення джерел забруднення.

МПУВ не передбачає реалізацію заходів, що можуть призвести до впливу на надра.

3.4. Флора, фауна, біорізноманіття, об'єкти природно-заповідного фонду, ландшафти, природні території та об'єкти

Реалізація заходів МПУВ буде мати позитивний вплив на флору, фауну, біорізноманіття, об'єкти природно-заповідного фонду, ландшафти та природні території що зумовлений запобіганням засмічення природних територій та об'єктів та зменшенням наявного

навантаження на природне середовище, зумовленого впливом відходів.

МПУВ не передбачає заходів, реалізація яких може призводити до негативного впливу на флору, фауну, біорізноманіття, ландшафти, природні території та об'єкти.

За офіційними переліками об'єктів Природно-заповідного фонду (ПЗФ) Закарпатської області (доступні публікації Департаменту екології та природних ресурсів Закарпатської ОДА) відсутні об'єкти загальнодержавного значення (наприклад, Національний природний парк, Заповідник), які би цілком або значною мірою знаходилися в межах Кам'янської сільської територіальної громади (Берегівський район, колишній Іршавський район).

3.5. Матеріальні активи та об'єкти культурної спадщини

Підвищення рівня функціонування системи управління відходами на території громади за результатами реалізації заходів МПУВ призведе до зменшення засміченості території, поліпшення її екологічного стану. Це буде мати опосередкований позитивний вплив на загальну цінність території громади з точки зору збереження та розвитку економічного потенціалу та культурної спадщини.

МПУВ не передбачає реалізацію заходів, що можуть призвести до негативного впливу на склад та якість матеріальних активів та об'єктів культурної спадщини.

3.6. Безпека життєдіяльності населення на його здоров'я

МПУВ не передбачає реалізацію заходів, що можуть призвести до негативного впливу на життя і здоров'я населення та існуючу інфраструктуру. У разі не реалізації МПУВ існує пряма загроза здоров'ю населення.

Наявність НСЗ та відсутність контролю за сміттям створюють антисанітарні умови, що сприяє розповсюдженню шкідників, підвищуючи ризик інфекційних та паразитарних захворювань.

Забруднення питної води (колодязів) через інфільтрацію фільтрату є найбільшим ризиком. Це може призводити до зростання хронічних захворювань ШКТ та інтоксикації населення токсичними речовинами (нітрати, важкі метали).

Спалювання відходів негативно впливає на дихальну систему, особливо у дітей та людей похилого віку.

Поточний стан довкілля Кам'янської ОТГ характеризується високим рівнем екологічних ризиків, спричинених неефективним управлінням відходами. Ці ризики безпосередньо загрожують умовам життєдіяльності та здоров'ю населення, оскільки громада повністю залежить від локальних джерел водопостачання, які є вразливими до фільтрату НСЗ.

Очікується, що реалізація МПУВ забезпечить населення якісними та доступними послугам у сфері управління побутовими відходами. Зменшення негативного впливу на санітарно-гігієнічні умови населення буде досягнуто за рахунок підвищення ефективності управління системи відходами. МПУВ є необхідним інструментом для переходу від стану високої екологічної небезпеки до сталого розвитку.

3.7. Оцінка ймовірного впливу на довкілля при реалізації завдань проєкту ДДП

Стратегічна екологічна оцінка охоплює аналіз ймовірного впливу на стан довкілля в результаті впровадження рішень проєкту ДДП, тож об'єктом аналізу є рішення МПУВ, зокрема щодо управління кожним видом відходів.

Звіт про СЕО не передбачає дублювання змісту проєкту ДДП, тому зазначені в проєкті ДДП рішення повторно у Звіті про СЕО не наводяться.

Таблиця 5 – Оцінка ймовірного впливу на довкілля рішень МПУВ

Вид відходу	Основні управлінські рішення, передбачені МПУВ	Прогнозований вплив на довкілля
Побутові відходи (Змішані та роздільно зібрані)	<p>Передбачається:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Збільшення охоплення послугами (95%). 2. Вдосконалення системи роздільного збирання (РЗВ). 3. Індивідуальне компостування біовідходів у домогосподарствах. 4. Захоронення залишкових відходів на ліцензованому регіональному полігоні. 5. Виявлення та ліквідація несанкціонованих сміттєзвалищ на території Кам'янської СТГ. 	<p>Значний позитивний та системний вплив:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. захист водних ресурсів: Усунення фільтрату НСЗ, що захищає ґрунтові води (питну воду) та річки. 2. Пом'якшення клімату: зменшення обсягів захоронення та компостування біовідходів знижує викиди метану. 3. Збереження ресурсів: повернення ресурсоцінних компонентів (Ціль 23% рециклінгу) у виробничий цикл, зменшуючи споживання первинної сировини.
Небезпечні відходи (НВ)	<p>Утворювач – домогосподарства та суб'єкти господарювання. Роздільний збір НВ у рамках системи управління побутовими відходами. Створення пункту тимчасового накопичення. Створення об'єктів інфраструктури управління небезпечними відходами на території громади не передбачається.</p>	<p>Значний позитивний вплив: Роздільний збір дозволить мінімізувати потрапляння токсичних речовин (ртуть, свинець, кадмій) у ґрунт та підземні водоносні горизонти. Попередження міграції забруднювачів харчовими ланцюгами. Вплив на довкілля від збору є допустимим за умови дотримання законодавства.</p>
Відходи промисловості	<p>Утворювач — суб'єкти господарювання. Власники дотримуються встановлених законодавством вимог щодо збирання, зберігання, перевезення та оброблення. Конкретні заходи визначаються у планах управління відходами підприємств.</p>	<p>Допустимий/Нейтральний вплив: За умови дотримання законодавчих вимог щодо поводження з промисловими відходами, їхній вплив на довкілля буде контрольованим та допустимим.</p>

<p>Рослинні відходи сільського господарства та лісового господарства, харчопереробної промисловості, деревні відходи, біовідходами</p>	<p>Утворювач — суб'єкти господарювання. Управління орієнтоване на максимальне використання енергетичного та ресурсного потенціалу (компостування, біопаливо).</p>	<p>Позитивний вплив (енергетичний/ресурсний): забезпечення використання відходів як сировини або енергії. Запобігання неконтрольованому спалюванню. Вплив на довкілля є допустимим за умови дотримання законодавства.</p>
<p>Відходи упаковки</p>	<p>Управління здійснюватиметься на загальних принципах РЗВ та системами розширеної відповідальності виробника (РВВ), як тільки це буде передбачено законодавством.</p>	<p>Позитивний вплив: Сприяння високим показникам рециклінгу, що зменшує засмічення територій та обсяг захоронення. Вплив на довкілля при зберіганні, збиранні, перевезенні та обробленні таких відходів буде допустимим.</p>
<p>Відходи електричного та електронного обладнання</p>	<p>Утворювач - домогосподарствата суб'єкти господарювання. Передбачається, що конкретні заходи будуть визначені суб'єктами господарювання у планах управління відходами підприємств. Відходи, утворені у домогосподарствах будуть роздільно зібрані у рамках системи управління побутовими відходами Створення об'єктів інфраструктури управління відходами електричного та електронного обладнання на території громади не передбачається.</p>	<p>За умови дотримання встановлених законодавством вимог щодо зберігання, збирання, перевезення та оброблення таких відходів, вплив на довкілля буде допустимим</p>
<p>Відходи батарей та акумуляторів</p>	<p>Утворювач - домогосподарства та суб'єкти господарювання. Передбачається роздільне збирання вказаних відходів. Створення об'єктів інфраструктури управління відходами батарей і акумуляторів на території громади не передбачається.</p>	<p>За умови дотримання встановлених законодавством вимог щодо зберігання, збирання, перевезення та оброблення таких відходів, вплив на довкілля буде допустимим.</p>

Медичні відходи	Утворювач – медичні заклади, розташовані на території громади. Планується, що медичні відходи будуть передаватися на подальше оброблення на спеціалізовані об'єкти.	За умови дотримання встановлених законодавством вимог щодо зберігання, збирання, перевезення та оброблення таких відходів, вплив на довкілля буде допустимим.
Транспортні засоби, строк експлуатації яких вичерпано	Утворювач – власники транспортних засобів, фізичні особи та суб'єктів господарювання. Передбачається збереження існуючого підходу, коли власники транспортних засобів, строк експлуатації яких закінчився, поводяться з ними самостійно, у т.ч. після вилучення необхідних деталей та складових передають спеціалізованим підприємствам як металевий брухт.	Змін у впливах на довкілля, внаслідок поводження з транспортними засобами, строк експлуатації яких вичерпано, не очікується. За умови дотримання встановлених законодавством вимог щодо зберігання, збирання, перевезення та оброблення таких відходів, вплив на довкілля буде допустимим.

Осад стічних вод комунальних очисних споруд	Утворювачі – відсутні. МПУВ не містить заходів щодо управління осадами стічних вод від комунальних очисних споруд	Вплив відсутній.
Відходи, що біологічно розкладаються (побічні продукти тваринного походження, що не призначені для споживання людиною)	Утворювачі – не виявлені. Потенційно такі відходи можуть утворюватися в домогосподарствах та у суб'єктів господарювання, які займаються розведенням та утриманням худоби та птиці. Передбачається, що конкретні заходи будуть визначені суб'єктами господарювання у планах управління відходами підприємств.	За умови дотримання встановлених законодавством вимог щодо зберігання, збирання, перевезення та оброблення таких відходів, вплив на довкілля буде допустимим.

3.9. Ймовірний вплив реалізації документа державного планування на клімат

У випадку, не затвердження проєкту ДДП, кліматичні умови на території громади ймовірно залишатимуться на рівні сучасних показників. В свою чергу, реалізація заходів МПУВ має мінімальні ознаки впливу на клімат. ДДП не передбачаються рішення щодо адаптації до змін кліматі

Аналіз впливу проєкту ДДП на клімат наведено в таблиці 6.

Таблиця 6

Елемент	Напрямок	Варіант	Ознаки
---------	----------	---------	--------

M-	пом'якшення (mitigation)	зменшення сумарного щорічного негативного впливу на клімат внаслідок реалізації заходів ДДП	Передбачені МПУВ заходи, направлені на зменшення частки біовідходів, які будуть захороненні. Це буде супроводжуватися зменшенням утворення полігонного біогазу, який містить парниковий газ метан. Захоронення решти біовідходів планується здійснювати на регіональному полігоні, який буде облаштований системою збирання та знешкодження чи відновлення біогазу для зниження викидів парникових газів. Розвиток інфраструктури управління відходами, збільшить частку відходів, які будуть направлені на повторне використання чи рециклінг. Заміщення первинних матеріалів вторинними, отриманими із відходів з урахуванням життєвого циклу має позитивний кліматичний ефект.
M+		збільшення сумарного щорічного негативного впливу на клімат внаслідок реалізації заходів ДДП	Залучення більшої кількості транспортних засобів для перевезення відходів, буде спричинювати утворення додаткових обсягів надходження до атмосферного повітря парникових газів, внаслідок

Елемент	Напрямок	Варіант	Ознаки
			спалювання органічного палива двигунами внутрішнього згорання.
Mt		одноразові великі викиди ПГ під час реалізації заходів ДДП	ДДП не передбачає рішень, щодо призведуть до одноразових великих викидів парникових газів
A+	адаптація (adaptation)	сприяння сумарного адаптаційного потенціалу громади до зміни клімату внаслідок реалізації заходів ДДП	ДДП не передбачає рішення щодо адаптації до змін клімату
A-		зменшення сумарного адаптаційного потенціалу громади до зміни клімату внаслідок реалізації заходів ДДП	ДДП не передбачає рішення щодо адаптації до змін клімату

З огляду на вище викладене, реалізації заходів ДДП має мінімальний вплив на зміну клімату. Наслідки реалізації заходів проекту ДДП, в більшій мірі, мають ефект пом'якшення негативного впливу на клімат.

4. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

Основні екологічні проблеми на території громади:

Повна відсутність формалізованої та комплексної системи збирання та вивезення ТПВ (послуга нерегулярна). Наслідок: Ризик адміністративних та фінансових санкцій за недотримання норм нового законодавства (відсутність договорів).

Відсутність інфраструктури для роздільного збирання (РЗВ) та будь-яких об'єктів оброблення відходів. Що може призвести до загрози зростання кількості стихійних сміттєзвалищ через низький рівень охоплення послугою та відсутність контролю.

Низький рівень охоплення населення договірними відносинами (відсутність платіжної дисципліни). Наслідок: Можливі затримки або нестабільність у реалізації проекту Берегівського кластера, що залишить громаду без об'єктів оброблення.

Повна відсутність системи обліку та моніторингу обсягів і морфологічного складу відходів. Наслідок: Негативна реакція населення на підвищення тарифів при впровадженні нової, повноцінної системи управління відходами.

Неконтрольоване поводження з небезпечними (ртутьвмісними, нафтопродуктами) та будівельними відходами, що створює пряму екологічну загрозу. Наслідок: Ризик забруднення ґрунтів та водних об'єктів через неконтрольоване скидання небезпечних та промислових відходів.

ДЦП не передбачає заходів, які б негативно впливали на екологічний та санітарно-гігієнічний стан території Камя'нської СТГ.

МПУВ передбачає створення стаціонарних пунктів роздільного збирання побутових відходів.

Розміщення вказаних об'єктів буде відповідати вимогам ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій» та наказу Міністерства охорони здоров'я України від 19 червня 1996 р. № 173 «Про затвердження Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів», зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 24.07.1996 за № 379/1404.

МПУВ передбачається збирання та перевезення побутових відходів транспортними засобами спеціального призначення, які технологічно узгоджуються з визначеною системою збирання побутових відходів, у т.ч. компонентів, для яких передбачається роздільне збирання. Вказані транспортні засоби відповідатимуть вимогам і не будуть здійснювати надмірного впливу на санітарно-гігієнічний стан території громади.

Впровадження принципів сталого управління відходами буде призводити до запобігання утворення несанкціонованих звалищ, виявлення та ліквідації наявних звалищ. Це матиме позитивний вплив на загальний стан довкілля та здоров'я населення.

5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

МПУВ Кам'янської сільської територіальної громади Берегівського району Закарпатської області розроблено з урахуванням низки зобов'язань, встановлених на міжнародному, національному та регіональному рівнях, які безпосередньо стосуються сфери управління відходами, охорони довкілля та здоров'я населення.

Головним зобов'язанням ДДП у сфері охорони довкілля є відповідність державній екологічній політиці. Державна екологічна політика — це діяльність державних органів, спрямована на забезпечення конституційного права кожного на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди. Екологічна політика на національному рівні формується Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України.

На стратегічному рівні пріоритети екологічної політики визначені у Законі України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року».

Інші стратегічні документи, що визначають національні екологічні цілі в сфері управління відходами:

- Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року, схвалена Розпорядженням КМУ від 08.11.2017 року № 820-р.

- Національний план управління відходами до 2033 року, затверджений розпорядженням КМУ від 27 грудня 2024 р. № 1353-р

В сфері управління відходами в Україні враховуються принципи Директив ЄС, зокрема:

- Директиви Європейського Парламенту та Ради 2008/98/ЄС від 19 листопада 2008 року про відходи та скасування деяких Директив.

- Директиви 1999/31/ЄС Європейського парламенту та Ради від 26 квітня 1999 р. про захоронення відходів

- Директиви 94/62/ЄС Європейського парламенту та Ради від 20 грудня 1994 р. про упаковку та відходи упаковки

- Директиви 2012/19/ЄС Європейського парламенту та Ради від 4 липня 2012 р. про відходи електричного та електронного обладнання (ВЕЕО)

- Директиви 2006/66/ЄС Європейського парламенту та Ради від 6 вересня 2006 р. про батарейки, батареї та акумулятори і відходи з них та скасування Директиви 91/157/ЄС

- Директиви 2006/21/ЄС Європейського парламенту та Ради від 15 березня 2006 р. про управління відходами видобувних підприємств та внесення змін і доповнень до Директиви 2004/35/ЄС

- Інших Директив ЄС.

В Основних засадах (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року визначено 5 пріоритетних національних екологічних цілей:

1. Формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва.

2. Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України.

3. Забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку України.

4. Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення.

5. Удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління.

У рамках підготовки звіту про СЕО проаналізовано відповідність мети діяльності проекту ДДП «Місцевий план управління відходами Кам'янської сільської територіальної

громади Берегівського району Закарпатської області до 2033 року» національним екологічним цілям.

Зобов'язання/Документ	Основні вимоги	Шляхи врахування в МПУВ
Угода про асоціацію між Україною та ЄС	Передбачає поступову імплементацію ЄС у сфері довкілля, включаючи законодавство про управління відходами.	МПУВ повністю ґрунтується на принципах ієрархії управління відходами ЄС.
Рамкова Директива ЄС про відходи (2008/98/ЄС)	Встановлює ієрархію управління відходами (запобігання, підготовка до повторного використання, рециклінг, інші види відновлення, видалення) та цільові показники рециклінгу.	Встановлення цілей Ціль Ц2/Ц3 (до 23% рециклінгу) та Ціль Ц5 (зменшення захоронення на 30% від базового рівня). Стимулювання індивідуального компостування та роздільного збирання.
Директива ЄС про захоронення відходів (1999/31/ЄС)	Обмеження захоронення відходів, що біологічно розкладаються, та суворі вимоги до полігонів.	Ціль Ц4 (до 10-15% оброблення біовідходів), що зменшує обсяг органіки на полігонах. Рішення про захоронення лише на регіональному ліцензованому полігоні (кластер).
Організаційна конвенція (Конвенція ЄЕК ООН про доступ до інформації, участь громадськості у прийнятті рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля)	Забезпечення прозорості та участі громадськості в екологічних рішеннях.	Проведення процедури Стратегічної екологічної оцінки (СЕО), включаючи публічні консультації та надання доступу до Звіту про СЕО.

1.2. Державні та Регіональні Зобов'язання

Зобов'язання/Документ	Основні вимоги	Шляхи врахування в МПУВ
Закон України «Про управління відходами» (2022)	Визначення правових засад, встановлення ієрархії, обов'язковості розробки Планів управління відходами на всіх рівнях (Національний, Регіональний, Місцевий).	МПУВ розроблено відповідно до структури та методології, визначеної цим Законом. Усі цільові показники МПУВ (Ц1–Ц5) відповідають національним цілям.
Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку»	Обов'язковості проведення СЕО для документів державного планування, що впливають на довкілля.	Проведення цієї СЕО та включення до МПУВ заходів запобігання та пом'якшення негативного впливу.
Закон України «Про	Забезпечення санітарної та	Ціль Ц1 (до 95% охоплення) та

Зобов'язання/Документ	Основні вимоги	Шляхи врахування в МПУВ
забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення»	епідемічної безпеки, у тому числі через належне поводження з відходами.	Захід 2.4.1 (Ліквідація НСЗ), що є ключовими для усунення антисанітарних умов.
Регіональний план управління відходами Закарпатської області	Встановлює територіальну модель управління відходами, зокрема, через формування кластерів та визначення регіональних об'єктів оброблення.	МПУВ Кам'янської ОТГ інтегрований у регіональну систему та передбачає передачу відходів на об'єкти Березівського кластера.
Концепція реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я	Збереження та зміцнення здоров'я населення.	Забезпечення безпечного збору небезпечних відходів (НВ та ВЕЕО) у домогосподарствах (Захід 3.1.1), що має прямий позитивний вплив на здоров'я через захист питної води.

6. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Реалізація Місцевого плану управління відходами (МПУВ) Кам'янської сільської територіальної громади матиме значний позитивний та превентивний вплив на стан довкілля та здоров'я населення. Наслідки є системними, оскільки План спрямований на усунення першопричин екологічної небезпеки — неконтрольованого видалення відходів.

Згідно «Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування», затверджених Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.01.2011 № 29), наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення – будь-які ймовірні наслідки для флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, клімату, повітря, води, ландшафту (включаючи техногенного), природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодія цих факторів.

Вторинні наслідки – непрямі результати, які виникають як наслідок впровадження певних заходів, рішень чи змін, хоча не були їх безпосередньою метою. Результатом реалізації заходів МПУВ є зменшення негативного впливу на довкілля, пов'язаного з системою управління відходами. Вторинними наслідками є відновлення біологічного різноманіття території за рахунок зменшення забруднення компонентів довкілля та відновлення ландшафту території до близького до природного стану. Крім того, покращення екологічних та санітарно-гігієнічних умови території позитивно впливатиме на здоров'я населення.

Кумулятивні наслідки – накопичення в організмах людей, тварин, рослин отрути різних речовин внаслідок тривалого їх використання. Відходи можуть містити у своєму складі токсичні та небезпечні речовини, які при неправильному поводженні, здатні накопичуватися у компонентах природного середовища та мігрувати по харчовим ланцюгам. МПУВ направлений на запобігання таким наслідкам шляхом впровадження системи управління відходами з дотриманням вимог безпеки та встановлених нормативів впливу на здоров'я людей та стан довкілля.

Синергічні наслідки – сумарний ефект, який полягає у тому, що при взаємодії 2-х або більше факторів їх дія суттєво переважає дію кожного окремо компоненту. У рамках реалізації МПУВ синергічний ефект полягає у тому, що комбіноване впровадження різних заходів дає більш значний позитивний результат. Так, система управління відходами в середині громади збільшує свою ефективність при взаємодії на рівні кластера та залученні ресурсів сусідніх громад.

Водні ресурси

Показник	Поточний стан (Нульова альтернатива)	Наслідок реалізації МПУВ (Позитивний)
Ризик забруднення фільтратом	Критичний. Фільтрат з НСЗ інфільтрує у ґрунти та підземні води (єдине джерело питної води).	Усунення ризику. Захід 2.4.1 (Ліквідація НСЗ) та досягнення Цілі Ц1 (95% охоплення) повністю припинить утворення нових джерел фільтрату.
Забруднення річок	Неконтрольоване скидання сміття у гірські потічки та річки (притоки Ужу).	Відновлення. Запобігання потраплянню відходів у водні об'єкти, що є критичним для збереження чистоти транскордонного басейну Тиси/Дунаю.

Показник	Поточний стан (Нульова альтернатива)	Наслідок реалізації МПУВ (Позитивний)
Деградація земель	Інтоксикація ґрунтів у місцях стихійних сміттєзвалищ.	Відновлення. Звільнення та, за потреби, рекультивація земельних ділянок, повернення їх у господарське користування.

Атмосфера

Показник	Поточний стан (Нульова альтернатива)	Наслідок реалізації МПУВ (Позитивний)
Викиди парникових газів	Високі. Неконтрольоване розкладання 38,36 % біовідходів у загальному потоці генерує значні обсяги метану (сильний парниковий газ).	Зниження. Ціль Ц4 (до 10-15% оброблення біовідходів) через компостування зменшує обсяг органіки, що захоронюється, та, відповідно, викиди метану.
Якість повітря (Локальна)	Погіршення. Неконтрольоване спалювання відходів населенням генерує діоксини, фурани та дрібнодисперсний пил.	Покращення. Збільшення охоплення послугою та інформаційна робота мінімізує практику несанкціонованого спалювання.

Використання природних ресурсів

Реалізація Цілі Ц2/Ц3 (23% рециклінгу) матиме прямий позитивний вплив на збереження ресурсів. Повернення вторинної сировини (пластик, папір, скло) у виробничий цикл зменшує потребу у видобутку первинної сировини (деревини, нафти, руд) та споживання енергії на виробництво продукції (утилізація вторинної сировини, як правило, енергоефективніша).

Наслідки для здоров'я населення

Наслідки реалізації МПУВ для здоров'я населення є критично важливими, оскільки він усуває прямі загрози в умовах відсутності централізованого водопостачання.

Сфера впливу	Ймовірний позитивний наслідок
Санітарно-епідеміологічна безпека	Різде зниження ризиків інфекцій. Ліквідація НСЗ та забезпечення регулярного вивезення мінімізує антисанітарію, розповсюдження гризунів, комах та інших переносників інфекцій.
Хімічна безпека (Питна вода)	Захист від токсинів. Усунення НСЗ захищає питну воду у колодязях від інфільтрації фільтрату, який містить нітрати та важкі метали, що є причиною хронічних захворювань.
Хімічна безпека (Токсичні відходи)	Запобігання інтоксикації. Роздільний збір Небезпечних відходів (НВ) та ВЕЕО у

Сфера впливу	Ймовірний позитивний наслідок
	домогосподарствах запобігає вивільненню ртуті, свинцю та кадмію в довкілля, що має прямий захисний ефект для здоров'я.
Якість життя	Покращення естетичного вигляду території, усунення неприємних запахів та поліпшення якості рекреаційних зон.

Транскордонні наслідки

МПУВ матиме помітний позитивний транскордонний вплив:

1. Вода: Кам'янська ОТГ знаходиться у басейні річки Уж, яка є притокою Тиси. Зменшення обсягів неконтрольованого скидання сміття в потічки та річки знизить потік забруднюючих речовин та пластику, що переноситься через державний кордон у сусідні країни (Угорщина, Словаччина) через басейн Дунаю.
2. Повітря: Зменшення неконтрольованого спалювання та скорочення викидів метану також матиме позитивний ефект на якість повітря прикордонних територій.

Жодних значних негативних транскордонних наслідків при реалізації МПУВ не очікується, оскільки діяльність Плану спрямована на вдосконалення системи збору та транспортування відходів на ліцензовані регіональні об'єкти (кластер), які будуть розташовані в межах України та відповідатимуть екологічним нормам.

Аналіз шляхів впливу на навколишнє природне середовище та ризиків наведено в таблиці 7.

Таблиця 7 – Оцінка ймовірного впливу МПУВ на довкілля

№	Чи може реалізація планованої діяльності спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення ситуації, що існує	Примітки
		так	ймовірно	ні		
АТМОСФЕРНЕ ПОВІТРЯ						
1.	Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел		+		+	Реалізація окремих рішень МПУВ призведе до збільшення обсягів викидів на окремих об'єктах оброблення відходів, що розташовані поза межами громади, інші рішення направлені на ліквідацію існуючих джерел (несанкціоновані звалища на території Кам'янської СТГ), що у свою чергу призведе до покращення якості атмосферного повітря
2.	Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел	+				Збільшення викидів від пересувних джерел передбачається за рахунок додаткового залучення транспортних засобів, що будуть забезпечувати збирання та перевезення відходів, які утворюються на території громади
3.	Погіршення якості атмосферного повітря			+		Очікувані локальні та сумарні впливи реалізації МПУВ на атмосферне повітря будуть не значні та не зможуть бути ідентифіковані в якості поліпшення чи погіршення якості атмосферного повітря

4.	Появу джерел неприємних запахів			+		За умови дотримання вимог щодо управління відходами поява неприємних запахів не очікується. Проте у разі порушення вимог щодо періодичності вивезення побутових відходів, що містять харчові відходи, контейнерні майданчики можуть перетворитися на джерела неприємних запахів
----	---------------------------------	--	--	---	--	---

КЛІМАТИЧНІ ЗМІНИ

5.	Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату			+		-
6.	Вплив на зміну клімату (збільшення викидів парникових газів)				+	-

ВОДНІ РЕСУРСИ

7.	Збільшення обсягів скидів у поверхневій воді			+		-
8.	Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)			+		-
9.	Збільшення скидання			+		-

№	Чи може реалізація планованої діяльності спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення ситуації, що існує	Примітки
		так	ймовірно	ні		
	шахтних і кар'єрних вод у водні об'єкти					
10.	Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню			+		-
11.	Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод			+		-
12.	Появу загроз для людей і матеріальних об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких, як паводки або підтоплення)			+		-
13.	Зміни напрямів і швидкості течії поверхневих вод або зміни обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкту			+		-

14.	Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону			+		-
15.	Зміни напрямку або швидкості потоків підземних вод			+		-
16.	Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)			+		-
17.	Забруднення підземних водоносних горизонтів			+	+	Виявлення та ліквідація несанкціонованих звалищ на території Кам'янської СТГ усунуть ризик забруднення підземних вод, спричинених просуненням фільтрату.

ВІДХОДИ

18.	Збільшення кількості утворюваних твердих побутових відходів			+		-
19.	Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів			+		-
20.	Збільшення кількості відходів, що не є небезпечними			+		-

№	Чи може реалізація планованої діяльності спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення ситуації, що існує	Примітки
		так	ймовірно	ні		
21.	Спорудження об'єктів управління відходами, які можуть мати значний вплив на довкілля			+		МПУВ не передбачає спорудження нових об'єктів управління відходами, які можуть мати значний вплив на довкілля.
22.	Утворення або накопичення радіоактивних відходів			+		-
ЗЕМЕЛЬНІ РЕСУРСИ, ЛАНДШАФТ, ҐРУНТИ ТА НАДРА						
23.	Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару			+		-
24.	Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів			+		-
25.	Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу			+		-
26.	Появу таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози через нестабільність літогенної основи або зміни геологічної структури			+		-

27.	Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель			+		-
28.	Порушення ландшафту			+		-
29.	Негативний вплив на надра (вилучення, забруднення, порушення, тощо)			+		-
ФЛОРА, ФАУНА, БІОРІЗНОМАНІТТЯ, ПРИРОДНІ ТЕРИТОРІЇ ТА ОБ'ЄКТИ						
30.	Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території тощо)			+		-
31.	Негативний вплив на екомережу			+		-
32.	Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві			+		-
33.	Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин			+		-
34.	Негативний вплив на			+		-

№	Чи може реалізація планованої діяльності спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення ситуації, що існує	Примітки
		так	ймовірно	ні		
	інші природні території та об'єкти					

МАТЕРІАЛЬНІ АКТИВИ ТА КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА

35.	Будь-який вплив на кількість і якість наявних рекреаційних можливостей			+	+	Попередження утворення несанкціонованих сміттєзвалищ, виявлення та ліквідація існуючих сміттєзвалищ буде мати позитивний вплив на рекреаційні можливості території Кам'янської СТГ
36.	Будь-який вплив на наявні об'єкти історико-культурної спадщини			+		-
37.	Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля (перепони для публічного огляду мальовничих краєвидів, появу естетично прийнятних місць, руйнування пам'ятників природи тощо)			+	+	Зменшення засміченості територій буде мати позитивний вплив на естетичні показники об'єктів довкілля громади

БЕЗПЕКА ТА ЖИТТЄДІЯЛЬНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ, ІНФРАСТРУКТУРА

38.	Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території			+		-
39.	Вплив на нинішній стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі			+		-
40.	Суттєвий вплив на нинішню транспортну систему. Зміни в структурі транспортних потоків.			+		-
41.	Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень			+		-
42.	Потреба в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги			+	+	Передбачається, що реалізація МПУВ забезпечить розширення та поліпшення якості комунальних послуг з управління побутовими відходами
43.	Поява будь-яких реальних або потенційних загроз для життєдіяльності населення та здоров'я людей			+	+	Комплекс рішень МПУВ, передусім в сфері управління небезпечними відходами
ЕКОЛОГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА МОНИТОРИНГ						
44.	Послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки			+	+	МПУВ передбачає розвиток інституційної структури системи управління відходами та ефективного використання наявних

№	Чи може реалізація планованої діяльності спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення ситуації, що існує	Примітки
		так	ймовірно	ні		
						економічних інструментів управління відходами
45.	Погіршення екологічного моніторингу			+	+	МПУВ передбачає здійснення моніторингу ефективності реалізації передбачуваних заходів
46.	Усунення наявних механізмів впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження			+	+	Органи місцевого самоврядування є відповідальними за виконання МПУВ і ключовим виконавцем основних запланованих заходів
47.	Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва			+		-
ІНШЕ						
48.	Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів			+	+	Одним з ключових аспектів МПУВ є забезпечення дотримання ієрархії управління відходами, що в свою чергу буде супроводжуватися зменшенням рівня використання природних ресурсів

49.	Суттєве вилучення будь-якого не відновлюваного ресурсу			+		-
50.	Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії		+		+	Збільшення споживання палива може бути зумовлено розвиненням системи збирання та перевезення відходів. Реалізація заходів МПУВ, спрямоване рециклінг відходів, а також на використання енергетичного потенціалу відходів, дозволить зменшити використання та замістити викопні види палива.
51.	Суттєве порушення якості природного середовища			+	+	Погіршення якості природного середовища в результаті реалізації МПУВ не очікується. Передбачувані заходи спрямовані на поліпшення якості довкілля.
52.	Виникнення конфліктів між ухваленими цілями ДДП та цілями місцевих громад			+		-
53.	Появу можливостей для досягнення короткострокових цілей, які ускладнюватимуть досягнення довготривалих цілей у майбутньому			+		-
54.	Такі впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності викличуть значний негативний екологічний ефект, негативний прямий або			+		-

№	Чи може реалізація планованої діяльності спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення ситуації, що існує	Примітки
		так	ймовірно	ні		
	опосередкований вплив на добробут людей					
55.	Порушення прав та інтересів будь-яких соціальних груп, принципів гендерної рівності та інклюзивності			+		-

7. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Реалізація рішень МПУВ призведе до зниження навантаження на довкілля, пов'язаного з утворенням відходів та управлінням ними. З урахуванням цього, заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання ДДП на довкілля не розроблялися.

За результатами проведеного SWOT-аналізу (таблиця 4) встановлено, що реалізація МПУВ не несе загроз для довкілля. У разі виконання заходів МПУВ з порушенням узгодженості створення та забезпечення функціонування усіх складових системи управління відходами може не забезпечуватися досягнення встановлених цілей МПУВ та знижуватися запланований позитивний екологічний ефект.

З метою запобігання Негативному Впливу на Довкілля при реалізації МПУВ будуть вжиті конкретні заходи, спрямовані на захист довкілля.

Компонент довкілля	Захід МПУВ, спрямований на захист
Водні ресурси (ПЗС/ВОЗ)	Захід 1: Ліквідація НСЗ (Несанкціонованих звалищ). Усі існуючі НСЗ, особливо ті, що розташовані в межах ПЗС та ВОЗ річок (притоки Боржави), підлягають першочерговій ліквідації та рекультивації.
Атмосферне повітря (Транспорт)	Захід 2: Оптимізація логістики. Забезпечення мінімально можливого пробігу сміттевозів для вивезення відходів на регіональний обробний об'єкт (кластер) шляхом оптимізації маршрутів. Використання сучасного транспорту (євро-5 та вище).
Землі (Вилучення)	Захід 3: Використання наявних ділянок. Максимальне використання земельних ділянок, які вже мають порушений покрив, для розміщення малих об'єктів інфраструктури. Мінімізація вилучення земель лісогосподарського та сільськогосподарського призначення.
Здоров'я населення	Захід 4: Роздільний збір НВ та ВЕЕО. Впровадження системи збору небезпечних відходів (батареї, ртутні лампи) у домогосподарствах, що запобігає їх потраплянню в ґрунт та воду, захищаючи здоров'я.

З метою попередження вказаних негативних наслідків, реалізації запланованих заходів МПУВ має здійснюватися у рамках взаємоузгодженості, у тому числі з врахуванням реалізації заходів РПУВ іншими громадами Берегівського кластеру Закарпатської області, зокрема в частині створення об'єктів інфраструктури управління побутовими відходами, розташування яких планується на території інших громад кластеру.

8. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ

Проект документа державного планування «МПУВ Кам'янської сільської територіальної громади (сільської ради) Берегівського району Закарпатської області до 2034 року» розроблений виходячи із загальної оцінки соціально-економічної ситуації, наявних матеріально-технічних ресурсів та фінансових можливостей територіальної громади.

Обґрунтування вибору виправданих альтернатив

При підготовці Місцевого плану управління відходами (МПУВ) Кам'янської СТГ було розглянуто дві основні альтернативи, які є виправданими з точки зору законодавства та економічної доцільності.

Альтернатива 1: «Нульова альтернатива» (неприйнятний сценарій)

У разі, якщо документ державного планування (МПУВ) не затверджується – отримаємо наступну ситуацію.

Зберігається поточна інерційна система управління відходами: низьке охоплення послугою, неконтрольоване утворення несанкціонованих звалищ (НСЗ), захоронення 100 % відходів без оброблення, відсутність роздільного збирання. Що буде мати значний негативний вплив на довкілля. Це призводить до критичного забруднення підземних вод (єдиного джерела питної води для громади), посилення кліматичних ризиків через викиди метану та прямої загрози здоров'ю населення.

Ця альтернатива суперечить Закону України «Про управління відходами», міжнародним зобов'язанням та санітарно-епідеміологічним нормам. Вона не вирішує жодної з існуючих екологічних проблем громади.

Альтернатива 2: Сценарій реалізації МПУВ (Оптимальний сценарій)

Затвердження та впровадження МПУВ, що передбачає 95 % охоплення послугою; ліквідацію НСЗ; впровадження роздільного збирання (РЗВ); оброблення відходів (компостування, сортування) на кластерному рівні; захоронення лише залишків на ліцензованому полігоні.

В цілому це має значний позитивний вплив. Захист водних ресурсів, зменшення викидів метану, збереження природних ресурсів та усунення прямих загроз здоров'ю.

Ця альтернатива повністю відповідає ієрархії управління відходами ЄС та Національному/Регіональному планам управління відходами. Вона є єдиною, що забезпечує виконання законодавчих цілей та екологічну безпеку громади.

Стратегічна екологічна оцінка проекту МПУВ Кам'янської ОТГ здійснювалася відповідно до вимог Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» та Методичних рекомендацій (Наказ Мінекології № 296 від 10.08.2018 р.).

Етапи здійснення СЕО:

1. Скринінг та визначення обсягу СЕО: Подано Заяву про визначення обсягу СЕО до Реєстру СЕО. Було визначено, що МПУВ має значний вплив на довкілля і вимагає повноцінної СЕО.
2. Збір вихідних даних: Здійснено аналіз поточного стану довкілля громади за адміністративними та статистичними даними, з акцентом на водні ресурси (критичний фактор через локальне водопостачання) та проблему НСЗ.
3. Оцінка впливу та альтернатив: Проведено SWOT-аналіз та порівняльну оцінку впливу «Нульової альтернативи» та Сценарію реалізації МПУВ на всі компоненти довкілля.
4. Розробка заходів пом'якшення: У МПУВ інтегровано конкретні заходи (наприклад, ліквідація НСЗ, збір НВ), спрямовані на запобігання, зменшення та пом'якшення

ймовірних негативних наслідків (транспортне навантаження).

5. Підготовка Звіту про СЕО: Сформовано Звіт про СЕО, який містить обґрунтування вибору альтернатив, оцінку впливу та програму моніторингу.
6. Консультування та оприлюднення: Звіт про СЕО оприлюднюється для проведення публічних консультацій з метою врахування зауважень та пропозицій громадськості та органів охорони здоров'я.

Головним ускладненням під час проведення СЕО стала обмежена доступність локальних даних про якість довкілля, що є типовим для сільських територіальних громад, а саме: відсутність локального моніторингу. На території Кам'янської ОТГ відсутні пости спостереження за якістю атмосферного повітря та регулярні лабораторні дослідження якості води у приватних колодязях. Систематичні дослідження якості води в закладах освіти здійснюються Центром Закарпатської регіональної державної лабораторії Держпродспоживслужби.

У зв'язку з цим, оцінка впливу на якість питної води базувалася на припущенні високого ризику забруднення ґрунтових вод фільтратом від НСЗ, зважаючи на відсутність централізованого водопостачання та водовідведення. Для заповнення прогалин використовувалися регіональні дані про забруднення та загальноновизнані методології оцінки ризиків у сфері поводження з відходами.

Територіальні альтернативи Звітом про СЕО не розглядаються, так як обрані проєктні завдання та заходи, спрямовані на реалізацію визначених пріоритетів МПУВ для конкретної громади. Територіальні альтернативи можуть бути розглянуті лише при реалізації конкретних завдань та заходів МПУВ.

9. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Моніторинг здійснюється з метою виявлення наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, забезпечення здійснення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування, а також у разі виявлення негативних наслідків, не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку, вжиття заходів для їх усунення.

Програма моніторингу розробляється відповідно до Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 № 1272.

Відповідно Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» замовник один раз на рік оприлюднює результати моніторингу на своєму офіційному веб-сайті у мережі Інтернет та у разі виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, вживає заходів для їх усунення.

Програма моніторингу складається із переліку дій та заходів, кожний із яких має певну мету, ключові індикатори та критерії для оцінки. Порядок здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, затверджує Кабінет Міністрів України.

Постійний моніторинг реалізації заходів ДДП буде здійснюватися під час всього періоду виконання проєктних рішень ДДП. Термін реалізації ДДП – 2034 рік.

Основними завданнями моніторингу реалізації проєкту ДДП є збір, узагальнення, періодичний аналіз відповідних показників.

9.1. Пропонована Звітом СЕО програма моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля

Вплив на довкілля під час реалізації рішень МПУВ пов'язаний із зниженням навантаження на довкілля та є наслідком впровадження більш ефективної системи управління відходами, у порівнянні з існуючою. З урахуванням цього, запропонована програма моніторингу, що базується на аналізі наступних показників:

- кількість населення охопленого послугами з управління побутовими відходами, %;
- кількість населених пунктів, де запроваджено роздільний збір, одиниць;
- кількість побутових відходів, що спрямовуються на повторне використання та рециклінг, %;
- кількість відходів, що спрямовуються видалення, %.

Здійснення моніторингу базується на аналізі даних обліку у сфері управління відходами.

Оцінка отриманих значень базується на кількісному підході, за відношенням значення показника у звітному році до значення показника у році, попередньому за звітній. Отримане значення відображає динаміку ефективності впровадження заходів ДДП.

При цьому також здійснюється порівняння поточних показників моніторингу з відповідними базовими значеннями до початку реалізації ДДП.

Таблиця 8 – Пропонована звітом СЕО програма моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля

№	Показники моніторингу:	Одиниця виміру	Рік до реалізації ДДП	Рік попередній до звітного	Звітний рік	Критерій (звітний рік / рік попередній до звітного)	Показник оцінки	Примітки
Поводження з відходами								
1.	Відсоток населення охопленого послугами управління побутовими відходами	%				>1	Позитивний результат	У разі, якщо значення показників моніторингу поточного року менші за значення до реалізації ДДП, результат вважається негативним і необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання ДДП
						= 1	Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу	
						<1	Незадовільний результат, слід вжити заходи для підвищення ефективності діяльності за ДДП	
2.	Запровадження у населених пунктах роздільного збирання відходів, які придатні до повторного використання та рециклінгу	одиниць				>1	Позитивний результат	У разі, якщо значення показників моніторингу поточного року менші за значення до реалізації ДДП, результат вважається негативним і необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання ДДП
						= 1	Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу	
						<1	Незадовільний результат, слід вжити заходи для підвищення ефективності діяльності за ДДП	
3.	Збільшення обсягів побутових відходів, що спрямовуються на повторне використання та рециклінг	%				>1	Позитивний результат	У разі, якщо значення показників моніторингу поточного року менші за значення до реалізації
						= 1	Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу	
						<1	Незадовільний	

							й результат, слід вжити заходи для підвищення ефективності діяльності за ДДП	ДДП, результат вважається негативним і необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання ДДП
4.	Зменшення обсягу відходів, що спрямовуються на видалення	%				<1	Позитивний результат	У разі, якщо значення показників моніторингу поточного року більше за значення до реалізації ДДП, результат вважається негативним і необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання ДДП
						= 1	Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу	
						>1	Незадовільний результат, слід вжити заходи для підвищення ефективності діяльності за ДДП	

10. ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Реалізація Місцевого плану управління відходами (МПУВ) Кам'янської ОТГ матиме значний позитивний транскордонний вплив, оскільки Закарпатська область є прикордонним регіоном, а її водні ресурси належать до міжнародного басейну.

Ліквідація несанкціонованих звалищ – НСЗ) призведе до різкого зниження потоку забруднюючих речовин (твердих відходів, пластику, токсичного фільтрату) з території громади у місцеві гірські потічки.

Зменшення забруднення має прямий позитивний вплив на якість води річок Уж та Тиса, що є спільними водними артеріями з Угорщиною та Словаччиною. Це сприяє виконанню міжнародних зобов'язань України щодо захисту водних ресурсів Дунайського басейну.

Оброблення біовідходів (Ціль Ц4) зменшить генерацію метану на полігонах. Хоча метан є глобальним парниковим газом, зниження його викидів у прикордонному регіоні є частиною загальноєвропейських зусиль зі скорочення впливу на клімат. Мінімізація практики несанкціонованого спалювання сміття, що виділяє токсичні продукти горіння (діоксини...), покращить якість повітря на прикордонних територіях.

Захист спільних водних ресурсів від інфекційного та токсичного забруднення, що походить від відходів, знижує ризики для здоров'я населення як в Україні, так і в сусідніх країнах, які використовують ці води.

Реалізація МПУВ є ключовим заходом для перетворення Кам'янської ОТГ з джерела негативного транскордонного впливу на довкілля (через засмічення річок) на активного учасника регіональної охорони довкілля та водних ресурсів Європейського Союзу.

11. РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ ІНФОРМАЦІЇ

Проект документа державного планування «Місцевий план управління відходами Кам'янської сільської територіальної громади (сільської ради) Берегівського району Закарпатської області до 2034 року» розроблений на період до 2034 року.

Метою місцевого плану є забезпечення сталого управління відходами на території громади з урахуванням положень концепції сталого розвитку та дотриманням ієрархії управління відходами. План спрямований на досягнення національних та регіональних цілей управління відходами на території сільської територіальної громади з урахуванням місцевих особливостей, а також вирішення наявних та попередження виникнення нових проблем громади, що мають відношення до сфери управління відходами.

Місцевий план управління відходами Кам'янської територіальної громади до 2034 року розроблений як інтегральна частина регіональної стратегії Закарпатської області. Основна концепція плану полягає у переході від стихійного видалення відходів до сучасної моделі циклічної економіки в межах Берегівського кластера.

Проект базується на п'яти фундаментальних цілях, які пройшли адаптацію до соціально-економічних умов громади. Головним пріоритетом є досягнення 95% охоплення населення офіційними договорами на вивезення відходів, що дозволить повністю ліквідувати проблему стихійних звалищ. Технічний розвиток системи передбачає впровадження роздільного збирання для 70% населення, що стане фундаментом для фактичного рециклінгу ресурсоцінних матеріалів.

На відміну від загальних декларативних показників, цей план встановлює реалістичний рівень підготовки до повторного використання та рециклінгу на рівні 23%, що повністю відповідає розрахунковим потужностям сортувального комплексу у с. Яноші. Завдяки активному впровадженню індивідуального компостування в сільській місцевості, громада планує вилучити з загального потоку 10-15% біовідходів. Це дозволяє досягти ключового екологічного індикатора — обмеження частки відходів, що спрямовуються на захоронення, до рівня не більше 75% від загальної маси утворення.

Громада обирає шлях кластерної взаємодії, відмовляючись від будівництва власних полігонів на користь використання регіональної інфраструктури. Реалізація плану розпочнеться з визначення єдиного оператора та впровадження економічно обґрунтованого тарифу, який покриватиме весь цикл управління відходами. Цим самим громада створює мінімізацію негативного впливу на довкілля, забезпечуючи виконання вимог Закону України «Про управління відходами» та європейських екологічних стандартів.

SWOT-аналіз проекту документа державного планування відносно впливу на довкілля, показав, що реалізація запланованих рішень дає більше можливостей, а ніж загроз, що говорить про його доцільність.

У рамках підготовки звіту про стратегічну екологічну оцінку проаналізовано відповідність документу державного планування національним екологічним цілям викладених у Законі України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року». Результат що показав, що план управління відходами цілком відповідає поставленим стратегічним цілям.

У звіті про стратегічну екологічну оцінку проаналізовані впливи та їх наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення внаслідок реалізації документа державного планування. За результатами проведеного аналізу встановлено, що реалізація запланованих заходів не несе негативних наслідків для флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, надр, клімату, повітря, води, ландшафту, природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини. Впровадження більш ефективної системи управління відходами сприятиме покращенню стану природного середовища.

Відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» замовник у межах компетенції здійснює моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, один раз на рік оприлюднює його результати на своєму офіційному веб-сайті у мережі Інтернет, вносить до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки та у разі виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, вживає заходів для їх усунення.

Транскордонні наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення не очікуються.

ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА

1. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку».
2. Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року».
3. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України №296 від 10.08.2018 року «Про затвердження Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування».
4. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України №260 від 18.07.2019 року «Про внесення змін до Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування».
5. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля».
6. Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Закарпатській області у 2024 році. – Закарпатська обласна державна адміністрація, Департамент захисту довкілля та природних ресурсів.
7. Закон України «Про управління відходами».

Інженер-хімік, технолог
Освіта: повна вища, диплом
№18637808 від 27.06.2002р. Спеціальність
«Екологія та охорона навколишнього
середовища»
Стаж з виконання робіт в галузі охорони довкілля: 18 років

Діана Попович